ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

1885

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6—ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλεως
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς Δεωφόρου Πανεπιστημίου, 39
1885

Ἀριθ. 487 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Γ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰσόβιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λιμν. Πανεπιστημίου 59. | 28 Ἀπριλίου 1885

ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε προηγούμ. φύλλον.)

Ἀναστρέφοντα ἢ **ἀνακυκλικὰ** καλοῦνται τὰ ἔπη ἐκεῖνα, ἅπερ ἄνευ βλάβης τῆς ἐννοίας ἀναγινώσκονται διττῶς, ἤτοι οὐ μόνον κατὰ τὴν φυσικὴν τῶν λέξεων τάξιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀντίστροφον, τῆς τελευταίας λέξεως ὡς πρώτης λογιζομένης, τῆς προτελευταίας ὡς δευτέρας καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνθολογίᾳ περιέχονται ἑπτὰ τοιαῦτα δίστιχα ἐπιγράμματα Νικοδήμου τοῦ Ἡρακλεώτου καὶ ἓν Λεωνίδου τοῦ Ἀλεξανδρέως, οὗ καὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ὡς ποιητοῦ τῶν ἰσοψήφων. Ἴδοὺ ἓν τούτων.

Ἀερόπης δάκρυον διερῆς, καὶ λείψανα δείπνων
δύσνομα, καὶ ποινὴν ἔγραφεν Ὠφελίων.

ὅπερ δύναται ν' ἀναγνωσθῇ καὶ ἀναστροφάδην. « Ὠφελίων ἔγραφεν ποινήν, καὶ δύσνομα δείπνων λείψανα, καὶ διερῆς δάκρυον Ἀερόπης. » Σημειωτέον ὅτι πρὸς ὑπερνίκησιν δυσχερειῶν τινων, ἃς ἐπαρουσίαζεν ἔν τισι τῶν ἐπιγραμμάτων ἡ ἀνακυκλικὴ ἀνάγνωσις, οἱ ποιηταὶ αὐτοῦ ἐπενόησαν τέχνασμα ὑπὲρ τὸ δέον ἀφελές. Τὰς προθέσεις καὶ τὰ ἄρθρα, ἅπερ ἐστενοχώρουν αὐτούς μὴ ἐπιτασσόμενα, συνέπλεκον ἐν τετρατώδει συνθέσει μετὰ τῶν ἑπομένων λέξεων, καὶ οὕτως ἔγραφον «τοντραγόπουν ἐμὲ Πᾶνα» «νύμφας ἐκθαλάμων ἄγομεν», ἐκχειρῶν ἠγαγόμην.» διότι οὕτως εὐοδοῦται ἡ ἀνάστροφος ἀναγνωσις, ἀναγινωσκομένου «Πᾶνα ἐμὲ τὸν τραγόπουν» κλπ. καὶ οὐχὶ «τραγόπουν τὸν» ἢ «χειρῶν ἐκ» κλπ.

—

Οἱ δὲ **καρκίνοι** ἢ **κατ' ἀναποδισμὸν** στίχοι εἶνε τελειοποίησις τῶν ἀναστρεφόντων, ἀναγινωσκόμενοι καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν τάξιν καὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά. Παΐσιος ὁ μικρός, ὁ τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν γνωμῶν συλλογεύς, περὶ οὗ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐγένετο λόγος, γράφει περὶ τοῦ στιχουργικοῦ τούτου εἴδους τὰ ἑπόμενα.

Ἐγνώρισες, φιλομαθῆ, καὶ τὰ αἰνιγματώδη,
μάθε καὶ τὰ ἀκόλουθα, τουτέστι τὰ τερπνώδη.
Τὸν πάγουρα ἑλληνιστὶ τὸν λέγουσι καρκίνον.
(τὴν ἐτυμολογίαν του εὑρέ την 'ς τὸν Βαρῖνον.)
Ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ ὁ πάγουρας βαδίζει,
λοξὰ κάνει τὴν κίνησιν, ὡς βούλεται γυρίζει.

Οἱ κάτω στίχοι, ὡς ὁρᾷς, ποῦ λέγονται καρκίνοι,
ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ γυρίζουν, ὡς ἐκεῖνοι.
Τὸ τέλος κάνουσιν ἀρχὴν καὶ τέλος τὴν ἀρχήν τους,
καὶ θαύμασον, ὦ ἄνθρωπε πολλὰ τὸν ποιητήν τους.

Λέξιν, μέτρον καὶ συλλαβὴν ποτέ τους δὲν ἀλλάζουν,
Τζέτζην τὸν τούτων ποιητὴν πῶς νὰ μὴ θαυμάζουν;

Πῶς νὰ μὴ θαυμάζουν! Βεβαίως δὲν θὰ ἐλλείψωσιν οἱ θαυμασταὶ τοῦ ποιητοῦ τῶν καρκίνων, ἀφ' οὗ, κατά τι σοφὸν λόγιον, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ εὕρῃ ὁ μωρὸς θαυμαστὴν μωρότερον. Ὅμως τὸν τοιοῦτον θαυμασμὸν δὲν εἶναι δίκαιον νὰ καρπωθῇ ἀποκλειστικῶς ὁ Τζέτζης, πρὸς ὃν ἰδιάζουσαν φαίνεται τρέφει στοργὴν ὁ μικρὸς Παΐσιος. Τὴν δόξαν τῆς ποιήσεως τινῶν τῶν σῳζομένων ἑλληνικῶν καρκίνων ἀμφισβητοῦσι πολλοί. Οὕτως οἱ ἑπόμενοι τρεῖς καρκίνοι ἀποδίδονται εἰς Ἰουλιανόν, ἄδηλον ἂν τὸν βασιλέα ἢ τῶν ἀπὸ ὑπάτων ἐπιγραμματοποιόν.

Ἀθλήσας ἤδη κώλῳ πηδήσας ἦλθα.
Ἀμήσας ἔρδην, δροφηφόρον ἤδρασα σῆμα.
Ἀλύξας ὥρην ἠνεμωμένην, ἥρωσα ξύλα.

Ὁ μόνος ἀνεκτὸς καρκίνος στίχος.

Νίψον ἀνομήματα μὴ μόναν ὄψιν.

ὁ ἐπιγεγραμμένος περὶ φιάλην ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀναγράφεται ἔν τινι κώδικι ὡς ἔργον τοῦ κύρου Στυλίτου, ἢ ὡς τινες διορθοῦσι Στουδίτου· ἄλλοι πάλιν ποιητὴν τούτου λέγουσι Λέοντα τὸν φιλόσοφον. Ἀδέσποτος εἶναι ὁ ἑπόμενος καρκίνος, εἰς τὸν ἅγιον Διομήδην ἴσως ἀναφερόμενος, οὗ τὸν ναὸν ἔκτισεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ἐκαλλώπισε Βασίλειος ὁ Μακεδών.

Ἤδη μοι Διὸς πηγὴ παρὰ σοί, Διομήδη.

Συλλήβδην δὲ πάντες οἱ ἑπόμενοι καρκίνοι ἀποδίδονται ὑπὸ τοῦ πρώτου ἐκδότου αὐτῶν, τοῦ Χίου Λέοντος τοῦ Ἀλλατίου, εἰς τὸν φιλόσοφον Λέοντα.

Σοφὸς ἔγωγε ἤδη ὢν ἄνω, χαρᾷ
τῶν ἄνω, γελῶ τὰ κάτω, λέγων· Ἄνω
ταραχῶν ἂν ὦ, ἤδη ἔγωγε σοφός, [1])

Ὦ σόν, ἄναρχε, νόμον ἔχρανα νόσῳ.
Σοὶ τῷ φωτὶ σοφὸς ἔτω Φώτιος.
Νῷ ἐλατά, μὴ ὀνητά, σοφὸς ἄτη, νοήματα λέων.
Νοσῶ, σὺ δὲ ἡ ἴαμα, Ἰησοῦ, σῶσον.
Νίψον ἀνομήματα, μὴ μόναν ὄψιν.
Ἱερὰ σὰ παρὰ χείλη, Ἥλιε, χαρὰ πᾶσα ῥεῖ.

[1]) Οἱ ἐκδόται τῆς Ἀνθολογίας ὑπολαμβάνουσι ταῦτα ἄμετρα· πιθανῶς ὅμως εἶναι κακοὶ ἰαμβικοὶ τρίμετροι.

Νέμον ὁ κοινὸς ἔχε σὸν οἰκονόμον.
Ἴτε τάφῳ, σὺ δ' ἔδυς ὦ φατὲ τί.
Ἀμώς, ἴασαι νόσον, ἴασαι σῶμα.
Σάρκας, ἃς εἶλες, ἄναξ, ἔσω ὡς ἔξανας ἐλιέσας ἄκρας.
Σὸς εἰμι, τίμιε, σός.
Ἀδά, φάγε μέγα φάβα.
Ὦ γένος ἐμόν, ἐν ᾧ μέσον ἐγώ.
Ἀναβάσατε τὰ σάβανα.
Νοσῶ, Σῶτερ, ὑπὸ πυρετῷ, σῶσον.
Ἐρεῖς ὁ ἐν Σάμῳ θωμᾶς νέος ἱερέ.
Ἀναξ ἐσάκη ἅττα ᾗ κατείξανα.
Νομικῶς ἀδδᾶς ἐξέλεξε Σάββας ὠκιμον.
Εἰπέ, σὸν αἷμα Δαμιανὸς ἔπιε.
Σοφά τε καὶ μή, γῆ μία καὶ τάφος.
Εἶπεν ἄρρων Ὀρφανέ, πῖε.
Εἰς ὅλο καλὸς εἶ. [1])
Ὦ πόρτη πρέδετε δέρπη τρόπῳ.
Κατὶς ἔβαλε σοφός, ἔλαβε σῖτον.
Ἔλε ἐμέ, σοφέ, νέφος ἐμὲ ἔλε.

Τὸν ποιητὴν τῶν καρκίνων τούτων λέγουσί τινες, ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα, διότι οἱ κώδικες γράφουσι Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, μὴ προστιθέντες «καὶ βασιλέως.» Τὸ ἐπιχείρημα δὲν εἶνε πολὺ πειστικόν. Λέων ὁ βασιλεὺς πολλαχοῦ ἀποκαλεῖται ἁπλῶς ὁ φιλόσοφος, ἢ ὁ σοφός. Ἄλλως δ' οἱ καρκίνοι δὲν εἶναι ἔργα ἀνάξια τοῦ φιλοσόφου βασιλέως, ὃν ἡ μέριμνα περὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ κράτους του δὲν ἀπησχόλει ὅσον ἡ περὶ τῆς μελλούσης τύχης αὐτοῦ. Ὁ γράψας τοὺς «χρησμοὺς» ἠδύνατο νὰ γράψῃ καὶ τοὺς καρκίνους. Ὁ δὲ καρκίνος

Ὦ πόρτη πρέδετε δέρπη τρόπῳ,

εἶνε ἂν μὴ ὑπέρτερος τοὐλάχιστον ὅμως ἐφάμιλλος τῇ ἑπομένῃ στροφῇ τῶν χρησμῶν, ὧν ποιητὴς θεωρεῖται ὁ σοφὸς αὐτοκράτωρ.

Ἥτον θῆτα μάθε πῆττα·
θῆτα ἦτο νοῦν οὐκ εἶχεν·
ἀλλὰ θέσε πῆττα ἦτον·
εἰ καὶ ξύλα φέρουσίν γε,
τοῦ ἀνάψαι καὶ ζυμῶσαι,
καὶ τὴν πῆττα νὰ τὴν πλάσσουν.
Ὦ παπαί! καὶ ἡ πῆττα χάθη! [2])

Ποσάκις ἡ ποίησις τῶν καρκίνων δὲν θὰ ἐνεστάλαξε βάλσαμον παρηγορίας εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Λέοντος ἐν δειναῖς συμφοραῖς τῶν ὑπηκόων! Ἡ χαρά, ἣν θὰ ἠσθάνθη, ὅτε κατώρθωσε νὰ γράψῃ τὸν στίχον

Ἀδά, φάγε μέγα φάβα,

ὑποθέτομεν ὅτι θὰ συνεκέρασε τὴν θλῖψιν, τὴν ἐκ λυπηροῦ ἀγγέλματος περὶ νίκης τινὸς τῶν Βουλγάρων ἢ τῶν Ῥώσων. Μανθάνων δ' ὅτι οἱ Ἄραβες πειραταὶ ἐφόνευσαν στρατιώτας τοῦ, θὰ παρεμυθεῖτο ἴσως δυνάμενος νὰ κράξῃ καρκινικῶς,

Ἀναβάσατε τὰ σάβανα!

Τὸν Λέοντα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν καρκίνων κατασκευαστὰς ὑπερηκόντισαν κατὰ τὴν τέχνην οἱ λατινισταὶ γράψαντες τοιούτους. Δὲν εἶναι δ' οἱ λατινικοὶ καρκίνοι ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἑλληνικῶν ἀκατάληπτον σύρραμα λέξεων, ἀλλ' ἔχουσι καὶ ἔννοιαν καὶ μέτρον. Ὁ παλαιότατος λατινικὸς καρκίνος εὕρηται ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Πομπηΐας (Corpus inscr. latinarum IV 2400ᵃ). Παλαιὸν λέγει ὁ κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα μ. Χ. ζήσας ποιητὴς καὶ ἐπιστολογράφος Σιδώνιος Ἀπολλινάρις καὶ τὸν καρκινικὸν τοῦτον στίχον·

Roma tibi subito motibus ibit amor.

Ἡ αὐτὴ δὲ λατινικὴ λέξις (versus recurrentes) δηλοῖ τοὺς καρκίνους καὶ τοὺς ἀντιστρέφοντας ἢ ἀνακυκλικούς. Ὁ Σιδώνιος Ἀπολλινάρις παρατίθησι δίστιχον ἐλεγειακὸν ἐπίγραμμά του, ὅπερ ἀναστροφάδην ἀναγινωσκόμενον διατηρεῖ τὸ αὐτὸ μέτρον. Συνήθως δὲ τῶν λατινικῶν ἀνακυκλικῶν ἡ ἀπὸ τοῦ τέλους ἀνάγνωσις παρέχει ἔννοιαν ἀντίστροφον τῆς ἐκ τῆς ὀρθῆς ἀναγνώσεως προκυπτούσης. Οὕτω τὸν ὑπὸ τῶν καθολικῶν λεγόμενον στίχον·

Patrum dicta probo, nec sacris belligerabo.

ἀνέστρεφον οἱ ταντίθετα πρεσβεύοντες διαμαρτυρόμενοι οὕτω·

Belligerabo sacris, nec probo dicta patrum.

Ὡς δὲ μαρτυρεῖ ὁ Tabourot, ὁ μοναχὸς Ἰάκωβος Percher ἐζωγράφησε ἐν τῷ παρεκκλησίῳ του παρὰ τὸ Dijon ἄγγελον καὶ διάβολον κρατοῦντας ἑκατέρωθεν δέλτον, ἐπιγεγραμμένον ἔχουσαν ὀκτάστιχον λατινικόν. Καὶ ὑπὸ μὲν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγγέλου ἔγραψε· «ὀρθῶς ἀναγινώσκων σῴζεσαι»· ὑπὸ δὲ τὴν τοῦ διαβόλου· «ἀναστροφάδην ἀναγινώσκων κολάζεσαι»· Διότι τὸ ἐπίγραμμα ὀρθῶς μὲν ἀναγινωσκόμενον περιεῖχε νουθεσίας τοῦ ἀγγέλου, ἀναστροφάδην δὲ σατανικὰς συμβουλάς.

Οἱ λατινικοὶ καρκίνοι καὶ οἱ ἀνακυκλικοὶ στίχοι εἰσὶ πολυπληθέστεροι τῶν ἑλληνικῶν, ἂν συνυπολογίσωμεν καὶ τοὺς ὑπὸ διαφόρων λογίων κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους ποιηθέντας. Διατηροῦμεν ὅμως οἱ ἕλληνες τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχήν, ἂν προσθέσωμεν εἰς τοὺς παλαιοὺς καρκίνους καὶ τοὺς μετὰ κόπων καὶ μόχθων κατασκευασθέντας ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Ἀμβροσίου τοῦ Παμπέρεως. Οὗτος ἐν ἔτει 1802 ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ «Ποίημα καρκινικὸν μετὰ » σχολίων, καὶ τῶν περιεχομένων αὐτῷ ἱστορι- » ῶν, εἰς πλείστην ὠφέλειαν τοῖς ἀκριβῶς καὶ » μετὰ προσηκούσης προσοχῆς αὐτὸ μετιοῦσι». Τὸ ποίημα τοῦτο, ἐκ στίχων καρκινικῶν 416 ἐν ὅλῳ ἀποτελούμενον, θέμα ἔχει: «Τίνας ἂν εἴπε λό- » γους Αἰκατερίνη ϐ' αὐτοκρατόρισσα πασῶν » τῶν Ῥωσσιῶν, ἐκστρατεύσασα κατὰ τοῦ Λέ- χου». Ὡσεὶ δὲ μὴ ἤρκουν τόσοι καρκίνοι, ὁ ποιήσας τούτους ἱερομόναχος προσέθηκε καὶ ἄλλους 51 στίχους ἐπιγραμμάτων καὶ 36 καρκινικῆς ἀφιερώσεως εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρον τὸν Α'. Ἀγνοοῦμεν ἂν ὁ τσάρος ἐκολακεύθη πολὺ ἐκ τῆς καινοφανοῦς ἀφιερώσεως, ἧς ἕκαστος στίχος δίκην ἀμφιτάπητος διπλῆν ἔχει ἐγκωμιαστικὴν ὄψιν· βεβαίως ὅμως οὔτε ἐκεῖνος, οὔτε κάνεις ἐκ τῶν σοφῶν τῆς εὐρείας αὐτοκρατορίας του, θὰ ἠδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσιν ἕνα κἂν στίχον τῆς ἀφιερώσεως ἢ τῶν πεπλασμένων καρκινικῶν λόγων τῆς αὐτοκρατείρας. Τοῦτο συναισθανόμενος κάπως καὶ ὁ ποιητὴς συνέστησε τοῖς ἀναγνώσταις ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιγραφῇ τὴν «μετὰ προσηκούσης προσοχῆς» μελέτην τοῦ ἔργου του, ὑποσχόμενος πρὸς ἀνταμοιβὴν πλείστην τὴν ἐκ ταύτης ὠφέλειαν, προσέθηκε δὲ καὶ ὑφ' ἕκαστον στίχον σχόλια ἑρμηνευτικά, ἐν οἷς προσποιούμενος ὅτι ἐξηγεῖ τὰ ἀνεξήγητα καὶ ἀσυνάρτητα, ὑποδηλοῖ οὐχί τι λέγει, ἀλλὰ μᾶλλόν τι προετίθετο νὰ εἴπῃ. Ὅπως παράσχωμεν ἔννοιάν τινα τῶν τε καρκινικῶν στίχων τοῦ Παμπέρεως καὶ τῆς ἑρμηνευτικῆς μεθόδου αὐτοῦ, παραθέτομεν ὧδε τοὺς δύο πρώτους τοῦ ποιήματος στίχους.

Ῥυπαρά, ἄνομα τά, ἅτα μόνα, ἔρα πῦρ.
Ἔθνη, ἢ νομῇ πᾶσα κημόνῃ ἤνθε.

Σχόλια: 1. Ὡς μιαρὰ καὶ βέβηλα ὢν ἀκήκοα! ἡλίκης γέμει ἀσεβείας ἡ πραῦπτος αὕτη καὶ ἄθεσμος ζηλεία! πυρὸς ἀντίκρυς μόνου δεῖται πρὸς ἄμυναν. (Ἔστι δὲ τὸ σχῆμα ἀσύνδετον.)

2. Ἀνωτέρω περιήλθει, καὶ οἱονεὶ ἐπωδύρετο, βεβλημένη τῇ λύπῃ τῆς συμφορᾶς· ἐνταῦθα δὲ τὸν τὴν ἀφορμὴν παρασχόντα αἰτιωμένη, ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐπιβλαβοῦς ἀρχῆς πάντα τὰ κακὰ ἀναφῦναι μαρτύρεται.»

—

Τὰ περιεργότατα ἀναντιρρήτως τῶν στιχουργικῶν παιγνίων εἰσὶ τὰ **τεχνοπαίγνεα**, ἐν οἷς τὸ μῆκος καὶ ἡ διάταξις τῶν στίχων ἀπαρτίζουσι σχῆμα ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος. Τοιούτων τεχνοπαιγνίων τέσσαρα ὅλα βιβλία συνέθετο Σιμμίας ὁ Ῥόδιος, γραμματικὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ζήσας περὶ τὸ 300 π. Χ. Ὅμοια ἐποίησε καὶ ὁ συμπολίτης καὶ σύγχρονος τοῦ Σιμμίου Δωσιάδας. Καὶ τοῦ μὲν Σιμμίου σώζονται δύο τεχνοπαίγνια, ὁ *πέλεκυς* καὶ *αἱ πτέρυγες Ἔρωτος*· ὁ πέλεκυς ἐκλήθη οὕτω «ἐπεὶ κατὰ μίμησιν πελέκεως συντέθειται,» ἀπεικάζων πέλεκυν ἀμφίστομον. Ἀποτελεῖται ἐκ στίχων δώδεκα, ὧν μείζονες ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος, χοριαμβικοὶ ἑξάμετροι καταληκτικοί, ἐλάσσονες δ' ὁ ἕκτος καὶ ὁ ἕβδομος, μονόμετρος ἰαμβικὸς καταληκτικός, ὤν. Τὸ ποίημα ἀναγινώσκεται συναπτομένων τῶν ταυτομέτρων καὶ ἰσοσυλλάβων στίχων, ἤτοι τοῦ πρώτου μετὰ τοῦ τελευταίου, τοῦ δευτέρου μετὰ τοῦ προτελευταίου καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐκ δώδεκα ὁμοίως στίχων ἀποτελοῦνται καὶ αἱ Πτέρυγες Ἔρωτος τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα πεποιημέναι.

Τοῦ δὲ Δωσιάδου περιεσώθησαν δύο βωμοί, ὧν τὸν ἕτερον παρατίθεμεν ὧδε·

Ὅλδε οὔ με λιβρὸς ἱρῶν
Λιϐάδεσσιν, οἷα κάχλην
Ὑπὸ φοινίῃσι τέγγει·
Μαύλιες δ' ὕπερθε πέτρης Ναξίας θοούμεναι
Παμάτων φείδοντο Πανός· οὐ στροβίλων λιγυοῦ
Ἰξὸς εὐώδης μελαίνει τρεχνέων με Νυσίων.
Ἐς γὰρ βωμὸν ὁρῇς με μήτε χρυσοῦ
Πλίνθοις, μήτ' Ἀλύβης παγέντα βώλοις·
Οὐδ' ἐν Κυνθογενὴς ἔτευξε φύτλη,
Λαϐὼν τὰ μηκάδων κέρα,
Λισσαῖσιν ἀμφὶ δειράσιν
Ὅσσαι νέμονται Κυνθίαις
Ἰσόρροπος πέλοιτό μοι.
Σὺν Οὐρανοῦ γὰρ ἐκγόνοις
Εἰνάς μ' ἔτευξε γηγενής·
Τάων δ' ἀείζωον τέχνην
Ἔνευσε πάλμυς ἀφθίτων.
Σὺ δ' ὦ πιὼν κρήνηθεν, ἣν
Ἵππος κόλαψε Γοργόνος
Θόοις τ' ἐπισπένδοις τέ μοι
Ὑμηττιαδῶν πολὺ λαροτέρην
Σπονδήν· ἔϐην ἴϐι δὴ θαρσέων
Ἐς ἀμὴν τεῦξιν· καθαρὸς γὰρ ἐγὼ
Ἰὼν ἐέντων τεράων, οἷα κέκευθ' ἐκεῖνος
Ἀμφὶ νέαις Θρῃκίαις, ὃν σχεδόϐεν Μυρίνης,
Σοί, Τριπάτωρ, πορφυρέου φὼρ ἀνέθηκε κριοῦ.

Ὡς βλέπει ἕκαστος, ὁ Δωσιάδης μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰς ἀρχιτεκτονικὰς δυσκολίας τοῦ ποιήματός του, προσέθηκε καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος. Ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος δὲ ταύτης «Ὀλύμπιε, πολλοῖς ἔτεσι θύσειας!» εἰκάζομεν ὅτι τὸ ποίημα ἐστάλη εἰς φίλον ἐν εἴδει συγχαρητηρίου, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων του, ἢ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Κρονίων.

Ἄλλα τεχνοπαίγνια γνωστὰ ἡμῖν εἰσὶν ἡ εἰς τὸν Θεόκριτον ἀποδιδομένη *Σύριγξ*, πεποιημένη ἐν σχήματι τῆς σύριγγος τοῦ Πανός, καὶ τὸ *ὠὸν χελιδόνος*, ὅπερ ἄλλοι μὲν λέγουσι ποίημα Βησαντίνου τοῦ Ῥοδίου, ἄλλοι τοῦ Δωσιάδα καὶ ἄλλοι τοῦ Σιμμίου.

Πλὴν τῶν τεχνοπαιγνίων τοῦ Σιμμίου, τὰ λοιπὰ ἔχουσι γλῶσσαν στρυφνήν, σκοτεινὴν καὶ κακόζηλον, δικαίως δ' ὁ Λουκιανὸς καλεῖ τὸν Δωσιάδην κακοδαίμονα τὴν φωνήν. Οἱ ποιηταὶ τούτων προσεπάθουν ἰδίως νὰ διαγράψωσιν ἐπιτυχῶς τὸ ἐπιζητούμενον σχῆμα, ἀδιαφοροῦντες περὶ τοῦ περιεχομένου. Ἂν οἱ βωμοὶ εἶναι ἀρχιτεκτονικῶς ἄψογοι, καὶ τὰ ᾠὰ τῶν χελιδόνων φυσιολογικῶς ἀνεπίληπτα, οὔτε αἱ ἔννοιαι ὅμως, οὔτε ἡ γλῶσσα, οὔτε τὸ μέτρον εἶναι ἀνεκτά.

Κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων ἠσχολήθη εἰς τοιαῦτα τεχνοπαίγνια ὁ ἐπὶ Κωνσταντίνου ζήσας Ῥωμαῖος ποιητὴς Πόπλιος Ὀπτατιανὸς Πορφύριος, ὅστις ἐποίησεν ἐπίσης ἕνα Βωμόν, μίαν Σύριγγα καὶ ἓν Ὄργανον. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ διάσημος Γάλλος συγγραφεὺς Ῥαϐελαὶ ἐν τῷ *Πανταγρουέλῳ* παρεμϐάλλει μίαν δέησιν εἰς τὴν θείαν φιάλην ἐν σχήματι φιάλης καὶ ἓν ἕτερον ποίημα ἐν σχήματι ποτηρίου. Δύο ὅμοια ποιήματα ἤτοι φιάλην καὶ κύπελλον, ἀλλὰ τεχνικώτερα τὸ

[1]) Οἱ ἐκδόται νομίζουσιν, ὅτι ὁ καρκίνος οὗτος εἶναι ἐφθαρμένος καὶ ἀτελής, διότι γράφουσιν «εἰς ὅλα καλὸς εἶ, καλὸς εἶ...» Διορθοῦται ὅμως διαγραφομένων τῶν δύο τελευταίων λέξεων.

[2]) Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 551 χειρογράφου ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς ἐν Μονάχῳ βιβλιοθήκης φ. 290».

σχῆμα ἐστιχούργησεν ἕτερος Γάλλος, ὁ Panard. Βωμοὺς δὲ κατὰ μίμησιν τῶν τοῦ Δωσιάδα ποιηθέντας ὑπό τινος τῶν ἡμετέρων λογίων, ἐδημοσίευσεν ὁ Ἀσώπιος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

Ταῦτά εἰσι τὰ γνωστὰ ἡμῖν εἴδη τῶν στιχουργικῶν παιγνίων, ὅσα ἢ πρὸς χαριεντισμόν, ἢ παρεκτραπέντες τῶν κανόνων τῆς ποιητικῆς τέχνης καὶ τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ ἀπολέσαντες ἐπενόησαν ποιηταὶ ἢ στιχουργοί. Ὀφείλεται δ' ἡ ἐπίνοια πάντων τῶν εἰδῶν τούτων εἰς Ἕλληνας, ὧν τὴν εὐθύνην διὰ τὰ κακόζηλα καὶ ἀποφώλια ἐξ αὐτῶν ἐλαφρύνει ἡ προθυμία τῶν λοιπῶν λαῶν πρὸς δουλικὴν τούτων μίμησιν καὶ ἐπανάληψιν.

Ν. Γ. Π.

ΔΥΣΤΗΝΟΣ ΙΑΚΩΒΟΣ!

Ἦτο κύων μικρός, ἰσχνὸς καὶ λευκός, ἔχων μακρὰς καὶ λεπτὰς τρίχας, κεκομμένα ὦτα, μαύρην κηλίδα ἄνωθεν τοῦ ἑνὸς ὀφθαλμοῦ, καὶ ἡμίσειαν μόνον οὐρὰν· τὰς ἑσπέρας, περὶ τὸ λυκόφως, ἠρεύνα κατὰ μῆκος τῶν ῥυάκων ἁπάσας τὰς γωνίας εἰς ἃς οἱ πτωχοὶ ῥίπτουσι τὰ λείψανα τοῦ φαγητοῦ αὐτῶν. Ἂν δὲν ἐζήτει μόνος τὴν τροφήν του, βεβαίως θὰ ἐτρέφετο κάκιστα, διότι ἂν καὶ ὁ κύριός του τὸν ἠγάπα ὡς θὰ ἠγάπα τὸν ἥλιον ἂν οἱ τυφλοὶ ὀφθαλμοί του ἠδύναντο νὰ τὸν ἴδωσιν, ἂν καὶ τὸν ἐλάτρευεν ὡς ἐλάτρευε τὴν μνήμην τῆς συζύγου, τῆς θυγατρὸς καὶ τῆς ἐγγονῆς του, ἐν τούτοις ὁ δυστυχὴς μόνον ἀγάπην εἶχε νὰ τῷ προσφέρῃ. Ἀλλ' ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν ἦνε ἡ ἀγάπη, μὲ αὐτὴν οὔτε μίαν οὐγγίαν ἄρτου δύναται ν' ἀγοράσῃ τις οὔτε ἓν ὀστοῦν διὰ πτωχὸν πεινα λέον κύνα νὰ εὕρῃ.

Ὁ Καλὲβ ἦτο τυφλὸς ἀπὸ εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν. Καλὸς καὶ ῥωμαλέος ἐργάτης, οὐδέποτε ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζάν του χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἐπ' αὐτῆς φαγητόν, καὶ οὐδέποτε ἡ ἑστία του ἐστερήθη πυρός. Τὰ πάντα ἔβαινον καλῶς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη. Νυμφευθεὶς ὑγιᾶ νέαν, ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς ὡραῖον κοράσιον, ἔχον ξανθὴν κόμην καὶ κυανοῦς ὀφθαλμούς, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε Μάρθαν, πάντες ὅμως τὸ ἐκάλουν Ματή. Πράγματι, τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦτο ὄνομα κάλλιστα ἥρμοζεν εἰς τὸ χάριεν ἐκεῖνο πλάσμα. Ἡ Ματὴ ἐστάλη εἰς τὸ σχολεῖον, ἔνθα ἔμαθε νὰ κεντᾷ καὶ νὰ ῥάπτῃ. Δὲν ἐφαίνετο γεννηθεῖσα, ὡς ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ της, διὰ τὰς χονδρὰς ἐργασίας. Ὁ Θεὸς προφανῶς τῇ ἐπεφύλασσε γλυκυτέραν ζωήν. Ἂν δὲ ἡμέραν τινά, ὅταν οἱ γέροντες γονεῖς της δὲν θὰ ἠδύναντο πλέον νὰ ἐργάζωνται δι' αὐτήν, ἐπαρουσιάζετο καλὸς νέος ἄξιος αὐτῆς, θὰ τῷ τὴν ἔδιδον μετὰ τῆς εὐχῆς των.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἡ Ματὴ γείνῃ δεκαέτις, πρὶν ἢ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς προσεγγίσωσι τὰ ὅρια τοῦ γήρατος, ἐπῆλθεν ἡ μεγάλη συμφορὰ τοῦ Καλέβ. Ἐξερράγη μεγάλη πυρκαϊὰ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ ἔνθα εἰργάζετο, καὶ ὁ Καλέβ, ἐν τῷ ζήλῳ αὐτοῦ ὅπως διασώσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ κυρίου του, ἔκαυσε σοβαρῶς τὸ πρόσωπον, τοὺς βραχίονας καὶ τὸ στῆθός του. Μετηνέχθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἔνθα ἐπεριποιήθησαν αὐτόν, μετὰ ἕνα δὲ μῆνα ἐξῆλθε θεραπευθεὶς μὲν τὰ μέλη καὶ τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ τυφλός.

Πόσον θὰ ἔκλαιεν ἡ σύζυγός του ἂν εἶχε καιρόν! Ἀλλ' ὁ καιρὸς εἶνε χρῆμα, καὶ ἤρξατο ἐργαζομένη ὅπως κερδίζῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον. Ἡ μικρὰ Ματὴ ἔπαυσε πλέον κεντῶσα καὶ ἤρξατο ῥάπτουσα, διότι ῥάπτουσα διὰ τοὺς πτωχοὺς γείτονας ἠδύνατο νὰ κερδίζῃ ὀλίγα χρήματα.

Τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἐπὶ δέκα ἔτη. Ὁ Καλέβ, ἀναλαβὼν ἔργα οἰκοκυρᾶς, ἡτοίμαζε τὸ λιτὸν γεῦμα τῆς οἰκογενείας, καὶ ἐτακτοποίει τὰ τῆς οἰκίας ἐφ' ὅσον ἠδύνατο. Ἀπ' ἐναντίας αἱ γυναῖκες ἐγένοντο ἄνδρες, ὡς συμβαίνει συνήθως κατὰ τὰς τοιαύτας περιστάσεις. Ἐργαζόμεναι ἐκέρδιζον, ἐκ δὲ τοῦ κέρδους αὐτῶν, μολονότι οἱ καιροὶ ἦσαν δύσκολοι, ἠδύναντο ἐνίοτε νὰ βοηθῶσιν ἀδελφόν τινα ἢ ἀδελφὴν δυστυχεστέραν αὐτῶν.

Ἐπῆλθεν εἶτα ἑτέρα μεταβολή. Ἐπιδημία πυρετοῦ ἐνέσκηψεν ἐν τῇ συνοικίᾳ πρῶτον δ' αὐτοῦ θῦμα ὑπῆρξεν ἡ δυστυχὴς μήτηρ. Ὁ Καλέβ ἦτο ἀπηλπισμένος. Ἡ Ματὴ ἀφοῦ ἔχυσε ποταμοὺς δακρύων ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν αὐτῆς, ἀλλὰ μὲ ὀλιγώτερον ζῆλον. Ὁ Καλέβ μετέβαινε ψηλαφῶν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἐπαιτῶν ἐργασίαν, καὶ προτείνων νὰ πράττῃ ὅ,τι δήποτε ἀντὶ ἓξ *πενῶν* καθ' ἑκάστην. «Ἦτο, ἔλεγε, δυνατὸς ὡς γίγας.— Ἀληθὲς τοῦτο, ἐπανελάμβανεν ὁ κόσμος· ἀλλὰ τυφλὸς γίγας εἰς οὐδὲν χρησιμεύει, καὶ εἴμεθα τόσον πτωχοί, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ χάνωμεν ἓξ πένας καθ' ἑκάστην.»

— Θὰ ὑπάγω εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον, εἶπεν ὁ Καλέβ· δὲν θέλω νὰ λέγουν ὅτι ζῶ, χωρὶς νὰ κάμνω τίποτα, ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς θυγατρός μου.

Τότε ἡ Ματὴ ἐνηγκαλίσθη τὰ γόνατά του, ἱκετεύουσα αὐτὸν νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψῃ, δακρυρροοῦσα δὲ τῷ ἐνεπιστεύθη μυστικόν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε τολμήσει νὰ ἐμπιστευθῇ πρὸς τὴν θανοῦσαν μητέρα της· εἶχε νυμφευθῆ κρυφίως ἕνα ὡραῖον νέον, ὅστις τὴν ἐγκατέλειψε χωρὶς νὰ εἴπῃ ποῦ μετέβαινε, καὶ χωρὶς νὰ τὴν πείσῃ κἂν ὅτι τὸ ὄνομα ὑπὸ τὸ ὁποῖον εἶχε νυμφευθῆ ἦτο ἰδικόν του.

Τοῦτο διὰ τὸν Καλὲβ ὑπῆρξε νέον τραῦμα καὶ νέα εὐκαιρία νὰ καταρασθῇ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐτυφλώθη.

— Ἂν εἶχα ἀκόμη τὰ ὀμματά μου θὰ ἔκαμνα τὸν κόσμον ἄνω κάτω διὰ νὰ εὕρω τὸν ἄθλιον, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὴν ἐντροπὴν εἰς τὸ σπίτι μου. Θεέ μου! πολὺ σκληρὰ μ' ἐτιμώρησες! ἀνέκραξεν ὑψώσας τὰς ἀναισθήτους κόρας τῶν ὀφθαλμῶν του εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἡ Ματὴ ἔφθινεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Ἐξηντλεῖτο ὅπως διατηρήσῃ τὴν πελατείαν της. Μετ' ὀλίγον ἐγεννήθη δευτέρα Ματή, πλάσμα μικρόν, ξανθόν, κυανόφθαλμον ὡς ἡ μήτηρ της. Διὰ τὸν δυστυχῆ Καλέβ, καταρασθέντα τὸν ἄνδρα, τὸν τοσοῦτῳ ἀτίμως ἐγκαταλείψαντα τὴν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον του, ἡ γέννησις τοῦ θυγατρίου ὑπῆρξεν ὡσεὶ ἡλιακὴ ἀκτὶς ἐν τῇ σκοτεινῇ αὐτοῦ ζωῇ. Ὁ τυφλὸς πάππος ἐπεριποιεῖτο τρυφερῶς τὸ προσφιλὲς βρέφος.

Ὁ Καλὲβ ἐγήρασκε προώρως καθὼ στερούμενος ἐργασίας καὶ καλῆς καὶ ὑγιοῦς τροφῆς. Τί τὸ ἄπορον λοιπὸν ἂν ἡ ῥάχις αὐτοῦ ἐκυρτώθη, ἂν ῥυτίδες διηυλάκιζον τὸ μέτωπόν του, ἂν ἡ κεφαλή του ἐγένετο φαλακρὰ καὶ ἡ κόμη του φαιά!

Οὐδεὶς ἐννόει πῶς τὰ τρία δυστυχῆ ἐκεῖνα πλάσματα ἔζησαν ἐπὶ πέντε ἔτη. Τὰ ἔπιπλα τοῦ μικροῦ δωματίου των ἠλαττοῦντο καθ' ἑκάστην· ἔτρωγον ξηρὸν μόνον ἄρτον, ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν ἐπήρκει ὅπως καταπαύσωσι τὴν πεῖναν αὐτῶν. Δὲν ἤρκεσε μόνον τοῦτο· κατὰ τὰς ἀρχὰς ἑνὸς χειμῶνος, ἡ Ματή, ἡ μήτηρ ἤρξατο βήχουσα καὶ πάσχουσα ἐκ τοῦ στήθους. Τότε ὁ Καλὲβ ἐψιθύρισέ τι εἰς τὸ οὖς τῆς μικρᾶς Ματή, καὶ τὸ κοράσιον ὡδήγησε τὸν πάππον αὐτοῦ κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν τῆς μεγαλοπόλεως μέχρις ἑνὸς τοίχου ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσβαλλομένου, ἔνθα διήρχοντο πολλοὶ διαβάται καὶ ἔνθα ὁ τυφλὸς τείνων τὸν πῖλόν του εὕρισκεν ἐντὸς αὐτοῦ πρὸς τὸ ἑσπέρας μικρά τινα χαλκονομίσματα, τὰ ὁποῖα ἐκόμιζε περιχαρὴς εἰς τὴν οἰκίαν.

Οἱ πτωχοί, οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν, καιρίως ἐθλίβοντο ὅταν συνήντων τὸν γέροντα καὶ τὸ κοράσιον εἰς τὴν κλίμακα καὶ ἤκουον βήχουσαν τὴν πάντοτε εἰς τὸ ῥάψιμον αὐτῆς κύπτουσαν δυστυχῆ μητέρα. Ἔσειον δὲ τὴν κεφαλὴν λέγοντες μεταξύ των· «Αὐτὸ δὲν θὰ βαστάξῃ πολὺν καιρό· καὶ τί θὰ ἀπογίνουν οἱ δύο ἄλλοι χωρὶς αὐτήν!» Ὡς ἐκ τούτου ἔδιδον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὴν μικρὰν Ματὴ ἓν κύπελον τεῖον ἢ ἓν τεμάχιον τυροῦ διὰ νὰ τὸ φέρῃ πρὸς τὴν μητέρα της. Αὕτη ἔπινε τὸ τεῖον καὶ ἔδιδε τὸ τυρίον εἰς τὴν μικράν, λέγουσα ὅτι δὲν ἐπείνα.

Ἡμέραν τινὰ ἓν παιδίον ἐκ τῶν εἰς τὴν οἰκίαν κατοικούντων εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον κρατοῦν εἰς τὰς ἀγκάλας του μικρὸν κύνα. «Ὁ πατέρας μου ἤθελε νὰ τὸν πνίξῃ· τοῦ εἶπα ὅτι θὰ τὸν ἀγαπούσετε καὶ μπορεῖτε νὰ ὑδηγῇ τὸ γέρο.» Ἡ μικρὰ Ματὴ ἔλαβε τὸν κύνα μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ τὸν ὠνόμασεν Ἰάκωβον, ὡς ἐκαλεῖτο ὁ φίλος της. Ἔδεσαν μικρὸν σχοινίον ἀπὸ τοῦ τραχήλου τοῦ Ἰακώβου, καθ' ἑκάστην δὲ ὁ γέρων, τὸ κοράσιον καὶ ὁ κύων ἐβάδιζον ὁμοῦ ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων διευθυνόμενοι μέχρι τοῦ εὐηλίου τοίχου.

Μίαν ἄλλην ἡμέραν, ἡμέραν ἰδίως ἀπαισίαν, ἡμέραν τοῦ Μαρτίου, καθ' ἣν βορειοδυτικὸς ἄνεμος ἤγειρε νέφη κονιορτοῦ, ἐνῷ καὶ οἱ τρεῖς ἐσταθμευον εἰς τὴν συνήθη θέσιν, μία γειτόνισσα ἔσπευσε πρὸς αὐτούς.

— Καλέβ, εἶπεν, ἐπίστρεψε γρήγορα ἂν θέλῃς νὰ ἰδῇς ἀκόμη τὴν κόρη σου νὰ ζῇ.

Ἐλησμόνει ὅτι ὁ Καλὲβ δὲν εἶχεν ἰδεῖ τὴν θυγατέρα του ἀπὸ δέκα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα· ἀλλ' οἱ πτωχοὶ δὲν ἔχουσι πάντοτε καιρὸν νὰ ἐκλέγωσι τὰς φράσεις των.

Ἡ Ματὴ λοιπόν, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ πάππος τρέχοντες ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν πρὸ τῆς νυκτὸς καὶ εὗρον τὴν μεγαλειτέραν Ματὴ (ἡ δυστυχὴς ἦτο μόνον εἰκοσιπενταέτις) ἐπὶ τῆς κλίνης· ἡ σινδὼν εἶχε κηλίδας αἵματος, αἱ δὲ χεῖρες καὶ οἱ πόδες ἦσαν ἤδη ψυχροί.

— Πεθαίνει, εἶπε μία γυνὴ ἱσταμένη παρὰ τὸ προσκεφάλαιον αὐτῆς.

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Καλὲβ γονυπετῶν πρὸ τῆς κλίνης, ἂς ἠμποροῦσα μονάχα μία στιγμὴ νὰ ἔβλεπα αὐτὰ τὰ γαλανὰ ματάκια πρὶν κλεισοῦν γιὰ πάντα!

Ματαία ἐπιθυμία! ἡ ζωὴ τῆς Ματῆς ἐσβέσθη μετὰ τῆς ἡμέρας, τὴν ὁ' ἐπιοῦσαν ὑπῆρχεν ἕτερος σωρὸς προσφάτως ἀνασκαφέντος χώματος ἐν τῷ μεγάλῳ νεκροταφείῳ τῶν πτωχῶν, ἐκτὸς τῆς πόλεως.

— Καὶ ἐγὼ ζῶ ἀκόμη, ἔλεγεν ὁ Καλέβ, λαμβάνων καθ' ἑκάστην τὴν θέσιν αὐτοῦ κατὰ μῆκος τοῦ εὐηλίου τοίχου, ἔχων τὴν Ματὴν παρ' αὐτὸν καὶ τὸν Ἰάκωβον πρὸ αὐτοῦ. Τὰ ἐνδύματα τῆς μικρᾶς σχεδὸν δὲν τὴν ἐκάλυπτον πλέον, τὰ δὲ ὑποδήματά της δὲν ἐστέκοντο εἰς τοὺς μικροὺς πόδας της. Τὰ ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀφεθέντα πενιχρὰ ἀντικείμενα ἓν πρὸς ἓν μετέβαινον παρὰ τῷ μεταπράτῃ, ἀποφέροντα μόλις χάλκινά τινα νομίσματα, ἢ τὸ πολὺ ἓξ πένας. Τὸν χειμῶνα τὸ κοράσιον ἤρξατο νὰ ὠχριᾷ καὶ νὰ βήχῃ ὡς καὶ ἡ μήτηρ του, καὶ νὰ κρατῇ τὴν ἀναπνοήν του, ὡσεὶ ἡ ἀναπνοὴ ἐξέσχιζε τὸ στῆθός του. Οἱ γείτονες ἔσειον καὶ πάλιν τὴν κεφαλὴν λέγοντες· «Πέρνει τὸ δρόμο τῆς μάνας της· δὲν θὰ ζήσῃ πολύ».

Τοῦτο ἦτο ἀληθέστατον· πρὶν ἢ ἡ χιὼν τοῦ πρώτου χειμῶνος λευκάνῃ τὸν τάφον τῆς μητρός, τὸ κοράσιον δὲν ἔζη πλέον.

Καὶ ὁ Καλέβ; Τοῦ ἔμενεν ὁ σκύλος του, τὰ ῥάκη του, ὁ εὐήλιος τοῖχός του. Οἱ πτωχοὶ δὲν δύνανται νὰ τὰ ἔχωσιν ὅλα.

Ὅταν ἡ μικρὰ Ματὴ ἔκειτο λευκὴ καὶ ψυχρὰ

ἐπὶ τοῦ κατὰ γῆς ἐξηπλωμένου στρώματος (ἡ ξυλίνη κλίνη εἶχεν ἀναχωρήσει) οἱ γείτονες ἐπεριποιήθησαν ὅσον ἠδύναντο τὸ μικρὸν ἐκεῖνο πτῶμα· διότι οἱ πτωχοὶ ἔχουσι πλέον εὐαίσθητον καρδίαν ἀφ' ὅσον τινὲς νομίζουσιν· μεγάλως συμβοηθοῦνται καὶ δεικνύουσι λεπτότητα ἄγνωστον εἰς τὴν ὑψηλὴν κοινωνίαν. Μία ἔφερε λευκὴν σινδόνην διὰ νὰ περιτυλίξωσι τὴν μικρὰν νεκράν, ἄλλη ἐκτένισε τὴν ξανθὴν κόμην της, τρίτη δ' ἔθηκεν εἰς τὰς μικρὰς ἐσταυρωμένας χεῖράς της κλαδίσκον πτερίδος καὶ ἓν γεράνιον.

— Εἶνε πολὺ νόστιμη ἔτσι! εἶπε πρὸς τὸν πάππον μία γραῖα, ἥτις εἶχεν ἐνταφιάσει γενεάς.

— Παντοδύναμε! ἀνέκραξεν ὁ Καλὲβ ὑψῶν τὰς χεῖρας, κάμε αὐτὴν τὴν φορὰ ν' ἀνοίξουν μία στιγμὴ τὰ μάτια μου διὰ νὰ ἰδῶ αὐτὸ τὸ προσωπάκι, τὸ ὁποῖον ἀγάπησα τόσο πολὺ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίσω.

Οἱ παριστάμενοι ἐσίγων, περιμένοντες σχεδὸν ἐν θαῦμα. Δὲν εἶχον ἀκούσει ὅμοια πράγματα εἰς τὰς ἐκκλησίας;

Ματαία προσδοκία· οὐδεμία διαταγὴ προῆλθεν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καθὼς ἄλλοτε ἀπὸ τὰ χείλη τοῦ Χριστοῦ ὅταν ἀπέδωκε τὴν ὅρασιν εἰς τὸν τυφλὸν τῆς Ἱεριχώ. Αἱ χεῖρες τοῦ γέροντος κατέπεσαν ἀδρανεῖς, ὁ δὲ Ἰάκωβος ἐξελθὼν τῆς γωνίας αὐτοῦ ἔλειχεν αὐτάς. Εἶτα ἡ Ματὴ μετηνέχθη εἰς τὸ μέγα νεκροταφεῖον εἰς ὃ ἡ μήτηρ της ἐκοιμᾶτο ἤδη.

*

Ὁ Καλὲβ τοῦ λοιποῦ ἦτο μόνος· τῷ ἔμενε πλέον μόνον ὁ Ἰάκωβος. Ἀλλ' εἰς κύων κάτι εἶνε διὰ τυφλὸν γέροντα, οὐδὲν ἐν τῇ ζωῇ περιμένοντα, καὶ ὅστις θεωρεῖ ἑαυτὸν εὐτυχῆ ὅταν ἔχῃ τεμάχιον ἄρτου διὰ νὰ φάγῃ, ὀλίγον ἄχυρον διὰ νὰ κοιμηθῇ τὴν νύκτα καὶ ἕνα τοῖχον εἰς τὸν ἥλιον διὰ νὰ στηριχθῇ τὴν ἡμέραν.

Οἱ γείτονες ἔλεγον ὅτε τὸν ἀπήντων εἰς τὴν κλίμακα·

— «Πῶς ἠμπορεῖ νὰ ζῇ;... «Τώρα δι' αὐτὸν ὁ σκύλος εἶνε ὡσὰν παιδί», ἐπρόσθετον ὅταν ἔβλεπον τὸν Ἰάκωβον ἀνακαθήμενον ἐπὶ τῆς οὐρᾶς του καὶ περιμένοντα νὰ διαβῶσιν αἱ ἄμαξαι ὅπως ὁδηγήσῃ τὸν κύριόν του εἰς τὸ σύνηθες αὐτοῦ μέρος.

Τότε ὁ Ἰάκωβος ἤρχιζε ζητῶν ὁ ἴδιος τὴν τροφήν του. Ἐφ' ὅσον ἔζων αἱ δύο κυρίαι του, ὑπῆρχε πάντοτε ὄπισθεν τῆς θύρας μία παροψὶς λειψάνων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑποφερτῶν, τὰ ὁποῖα τὸν περιέμενον κατὰ τὴν ἐκ τῆς πρωϊνῆς ἐργασίας του ἐπιστροφήν· ἀλλ' ὅταν αὗται ἀπῆλθον, τὰ πράγματα μετεβλήθησαν. Ὁ Καλὲβ μετὰ μεγάλου κόπου ἐκέρδιζε τὸν ἄρτον του καὶ τὸ ἐνοίκιον τῆς τρώγλης ἣν κατεῖχεν ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας· τούτου ἕνεκεν, ὅταν ἐπανήρχετο ἐκ τῆς ἡμερησίας περιοδείας του μὲ ἓν τεμάχιον ἄρτου καὶ ὀλίγα χαλκονομίσματα, ἔλυε τὸ περὶ τὸν τράχηλον τοῦ Ἰακώβου σχοινίον, τὸ δὲ δυστυχὲς ζῶον ἠρεύνα διὰ λογαριασμόν του εἰς τὰς στενωποὺς καὶ τοὺς διαδρόμους τῆς σύνοικίας. Ὁ Ἰάκωβος ὡς πρὸς τοῦτο ἦτο ἀκριβέστατος εἰς τὰς ἕξεις του. Τὸν χειμῶνα κατὰ τὴν τετάρτην ὥραν ἦτο ἐλεύθερος· εἶχεν ἀνάγκην μιᾶς σχεδὸν ὥρας ἵνα εὕρῃ τὸ γεῦμά του, κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἀκριβῶς ὥραν, μὲ τὸ ὡρολόγιον εἰς τὴν χεῖρα, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ αὐτὸν ὀλισθαίνοντα κατὰ μῆκος πλαγίας ὁδοῦ, μὲ ἓν ὀστοῦν ἢ λείψανον ἰχθύος μεταξὺ τῶν ὀδόντων, παρακάμπτοντα δεξιῶς τὰ προσκόμματα μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ κυρίου του ἐτελείωνεν ἡσύχως γεῦμα μετὰ κόπου ἀποκτηθέν, εἰς ὃ ὁ Καλὲβ ἐπρόσθετε πάντοτε μέρος τοῦ ἰδικοῦ του, ὅσον ἰσχνὸν καὶ ἂν ἦτο τοῦτο.

Ὁ χειμὼν τοῦ 1881 ὑπῆρξεν ἰδίως σκληρὸς διά τε τὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τὸν σκύλον. Κατὰ τὸ θέρος ἡ τύχη των ὑπῆρξεν ἧττον κακή· οἱ διαβάται εἶχον ὀλίγον πλειότερα χρήματα νὰ δαπανήσωσι, καὶ τὰ μικρὰ χαλκονομίσματα ἔπιπτον ἧττον σπανίως ἐν τῷ πίλῳ τοῦ τυφλοῦ. Ὁ Ἰάκωβος ἀφ' ἑτέρου ἐλάμβανεν ὁτὲ μὲν δίπυρον ἢ τεμάχιον ἄρτου, ἄλλοτε δὲ μίαν θωπείαν ἐπὶ τῆς καλῆς καὶ νοήμονος αὐτοῦ κεφαλῆς· κατὰ τὸν χειμῶνα ὅμως οὐδαμῶς συνέβαινε τὸ τοιοῦτον. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκίας τοὺς ἐλυποῦντο. Μία γείτων ἐπιδιώρθωνε τὰ ῥάκη τοῦ γέροντος Καλὲβ· ἄλλη ἐτακτοποίει τὸ πτωχὸν δωμάτιόν του· πάντες ἐθώπευον τὸν πιστὸν Ἰάκωβον, τὸν μόνον ἤδη σύντροφον καὶ προστάτην τοῦ γέροντος. Δὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσι πλειότερα· ὅταν ἔχῃ τις ἀκριβῶς ὅ,τι ἀπαιτεῖται ὅπως ζήσῃ αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα του, δὲν δύναται νὰ δίδῃ ἄρτον ἢ νὰ σκορπίζῃ λείψανα πρὸς διατροφὴν τῶν σκύλων καὶ τῶν γάτων τοῦ ἄλλου. Τούτου ἕνεκα ὅταν ἐπῆλθεν ὁ πάγος, πλέον ἢ ἅπαξ ὁ Καλὲβ καὶ ὁ Ἰάκωβος ἐκοιμήθησαν νήστεις.

— Οἱ καιροὶ εἶνε κακοί, παλαιέ μου φίλε, ἔλεγεν ὁ τυφλὸς ὅταν ὁ Ἰάκωβος ἔλειχε τὰς χεῖράς του ὡσεὶ ὅπως τῷ εὐχηθῇ καλὴν νύκτα καὶ τῷ ἀποδείξῃ ταὐτοχρόνως ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην του, ὁ κύριός του δὲν ἦτο ἀξιόμεμπτος. Τότε κατεκλίνοντο, ὁ Καλὲβ ἐπὶ τοῦ ἀχύρου αὐτοῦ (διότι τὸ στρῶμα εἶχε παρακολουθήσει τὴν ξυλίνην κλίνην) ὁ δὲ πιστὸς Ἰάκωβος συνεστέλλετο εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου του.

Δὲν θὰ ἤρχετο λοιπὸν ἡ τῆξις τῶν πάγων; Αἱ ὡραῖαι κυρίαι ὑπὸ τὰς μηλωτὰς αὐτῶν εὕρισκον τὸν τοιοῦτον χειμῶνα εὐχάριστον· οἱ δροσεροὶ καὶ ῥοδοκόκκινοι νέοι, φοροῦντες τὰ παγοπέδιλα αὐτῶν, ἐξεθείαζον τὰ θέλγητρα τοῦ ὡραίου πάγου· ἀλλ' ὁ Καλὲβ καὶ ὁ Ἰάκωβος, τοποθετούμενοι κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου, τὸν ὁποῖον ὁ ἥλιος δὲν ἐθέρμαινε πλέον, οὐδαμῶς συνεμερίζον-

το τὴν γνώμην ταύτην. Οὐδέποτε ὁ βορρᾶς ἔπνευσε πλειότερον χρόνον· οὐδέποτε αἱ ὁδοὶ ὑπῆρξαν τόσον ἔρημαι. Ἐπῆλθε τρομερὰ ἡμέρα, ψυχροτέρα τῶν λοιπῶν, καθ' ἣν ὁ Καλὲβ καὶ ὁ Ἰάκωβος ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν των μίαν ὥραν πρὸ τῆς εἰθισμένης— πρός τι νὰ περιμένωσι τὴν μὴ ἐρχομένην ἐλεημοσύνην—τοῦ μὲν Καλὲβ ἔχοντος ἡμίσειαν μάνον πέναν ἐν τῷ πίλῳ αὐτοῦ, προσφορὰν πτωχοῦ καπνοδοχοκαθαριστοῦ ῥιγοῦντος, καὶ θεωρήσαντος ἑαυτὸν ἧττον ἀξιολύπητον τοῦ ἐπαίτου.

Μικρὸν τεμάχιον ἄρτου ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅλη ἡ τροφὴ τοῦ Καλὲβ.

— Θὰ ἔχῃς τὸ μεριδιόν σου, καλέ μου Ἰάκωβε, εἶπε παρουσιάζων αὐτῷ τὰ ψυχία ἐντὸς τοῦ κοίλου τῆς χειρός του, διότι ξεύρω ὅτι θὰ ἴδῃς σήμερα 'στοὺς δρόμους μονάχα χιόνια καὶ πάγους.

Οὐχ ἧττον ὁ Ἰάκωβος ἀνεχώρησε διὰ τὴν συνήθη αὐτοῦ ἀναζήτησιν.

. . . . . .

Τί ἄρα νὰ ἐκράτει αὐτὸν τοσοῦτον καιρὸν ἐκτὸς κατὰ τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο ψῦχος; Μήπως ἐχάθη ἐντὸς χιονοστιβάδος;

Ταῦτα ἐσκέπτετο ὁ Καλὲβ ὀρθιος πρὸ τῆς ἀνοικτῆς αὐτοῦ θύρας καὶ ἀκροώμενος μήπως θὰ ἤκουε θόρυβον τεσσάρων μικρῶν ποδῶν ἐπὶ τῆς κλίμακος.

Ἐσήμανον ἕξ, ἑπτά, ὀκτὼ ὧραι καὶ ὁ Ἰάκωβος δὲν ἐφάνη· ὁ Καλὲβ κατεκλίθη τρέμων καὶ τὸν θάνατον ἔχων ἐν τῇ ψυχῇ.

Ἡ χιὼν καὶ ὁ βορρᾶς ἐλύσσων καθ' ὅλην τὴν νύκτα καὶ ἐξηκολούθουν μετὰ τῆς ἡμέρας.

— Ἔχεις σκοπὸ νὰ 'βγῆς μ' αὐτὸν τὸν καιρό; τῷ εἶπε μία καλὴ γυνή, ἀπαντήσασα αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίμακος· δὲν εἶνε ἔξω ψυχή· δὲν θὰ βγάλῃς σήμερα τὸ ψωμί σου.

— Πηγαίνω νὰ ζητήσω τὸν Ἰάκωβό μου καὶ ὄχι τὸ ψωμί μου, ἀπήντησεν ὁ γέρων. Πρέπει νὰ 'χάθηκε μέσα 'στὸ χιόνι τὴν νύχτα, καὶ βέβαια, μὲ περιμένει 'στὸν τοῖχό μου. Θέλεις, γειτόνισσα, νὰ μοῦ δώσῃς τὸ χέρι σου, καὶ νὰ μὲ ὁδηγήσῃς ὡς ἐκεῖ;

Ἡ γείτων ὡδήγησεν αὐτὸν μέχρι τοῦ τοίχου, διὰ μέσου τοῦ ὁρμητικοῦ ἀνέμου καὶ τῆς χιόνος, ἀλλ' ὁ Ἰάκωβος δὲν ἦτο ἐκεῖ.

— Πηγαίνωμε νὰ 'δοῦμε 'στοῦ ψωμᾶ, εἶπεν ὁ Καλὲβ, ὅστις, ἐνθυμηθεὶς τὰ πρὸς τὸν κύνα μικρὰ φιλοδωρήματα τῆς ἀρτοπωλίδος, ἐσκέφθη ὅτι, ἴσως ἡ ἀξιόλογος γυνὴ τῷ παρέσχεν ἄσυλον διὰ τὴν νύκτα.

Ἐνῷ εὑρίσκοντο ἐν τῷ ἀρτοπωλείῳ ἐρωτῶντες περὶ τοῦ ἀπολεσθέντος κυνός, ἦλθον δύο παιδία καὶ διηγήθησαν μίαν παράδοξον ἱστορίαν, ἱστορίαν ὡς ἐκ τῆς ὁποίας τὸ αἷμα τοῦ Καλὲβ ἐπάγωσεν εἰς τὰς φλέβας του. Εἶδον τὴν προτεραίαν ἕνα σκύλον, τοῦ ὁποίου τὰ χαρακτηριστικὰ ὡμοίαζον πρὸς τὰ τοῦ Ἰακώβου, συρόμενον διὰ σχοινίου περὶ τὸν λαιμὸν ὑπὸ δύο ἀνδρῶν. Οὗτοι ὡμίλουν καὶ ἐγέλων μεγαλοφώνως. Ὁ εἷς ἔλεγε·

— Δὲν πρέπει νὰ ἦνε τινὰς πολὺ εὐαίσθητος μὲ τέτοιον καιρό. Ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου εἶνε πρατιμότερη ἀπὸ τὴ ζωὴ ἑνὸς σκύλου.

Ὁ ἄλλος ἐπρόσθεσεν·

— Ὁ γιατρὸς θὰ μᾶς δώσῃ βέβαια δι' αὐτὸν ἕνα τάλληρο, καὶ δὲν θὰ ρωτήσῃ ποῦ τὸν βρήκαμε.

Ὁ Καλὲβ ἔτρεμεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Ὁδηγῆστέ με σ' αὐτὸν τὸ γιατρό; ἀνέκραξε μὲ φωνήν, ἡ ὁποία ἐφόβισε τὰ παιδία, διότι ἐπαλλεν ὡς σάλπιγξ διατάσσουσα ἐπίθεσιν.

Ὅταν τὰ παιδία ἔφθασαν πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἰατροῦ, ἀφῆκαν τὸν τυφλὸν καὶ ἀπεμακρύνθησαν μέχρι τῆς γωνίας τῆς ὁδοῦ, ὁπόθεν παρετήρουν. Εἷς ὑπηρέτης ἤνοιξε τὴν θύραν.

— Τὸ σκύλο μου! εἶπεν ὁ τυφλὸς μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἐκ τῆς συγκινήσεως. Τί τὸν ἐκάμετε; Εἶχεν ἄσπραις τρίχαις, καθὼς ταῖς ἰδικαῖς μου, ἦτον ἰσχνὸς 'σὰν κ' ἐμένα, καὶ 'μποροῦσε τινὰς νὰ μετρήσῃ τὰ πλευρά του.

Τὸ ψῦχος ἦτο τόσον δριμύ! Ὁ βόρειος ἄνεμος καὶ ἡ χιὼν ἐμάστιζον τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπηρέτου, ὅστις εὗρεν ὅτι ἐγένετο κακὴ ἐκλογὴ τῆς στιγμῆς ὅπως συνδιαλεχθῇ ἐν ὑπαίθρῳ μὲ γέροντα τυφλόν.

—Τὸν σκύλο σου; εἶπε· μωρολογᾷς, καλέ μου ἄνθρωπε, ἐδῶ δὲν ἔχομεν σκύλους.

Ἡτοιμάζετο νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ἀλλ' ὁ Καλὲβ, ταχύτερος αὐτοῦ, ἔθηκε τὴν ῥάβδον του διὰ μέσου τοῦ κατωφλίου.

—Τὸν σκύλο μου! ἐπανέλαβε κραυγάζων ἰσχυρότερον, θέλω τὸν σκύλο μου!

Εἷς κύριος κατέβαινε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν κλίμακα, φορῶν καθαρώτατα μαῦρα ἐνδύματα καὶ λευκότατον περιλαίμιον. Ἐμειδία αὐταρέσκως.

— Τί τρέχει; εἶπεν ἡσύχως προχωρῶν εἰς τὴν θύραν. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ ἐλεημοσύνην; Δὲν ἀγαπῶ τοὺς ἐπαίτας... Ἕνας σκύλος, λέγετε, κάτισχνος καὶ λευκός; Ναί, μοῦ τὸν ἔφερον ἐδῶ χθὲς τὸ ἑσπέρας μὲ δύο ἄλλους. Ἄθλιον ζῶον! Δὲν ἤξιζε τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα μοῦ εἶχε στοιχίσει. Ἔκλαιεν ὅλην τὴν νύκτα καὶ ἠναγκάσθην νὰ τοῦ κόψω τὸν λαιμὸν πρὶν δυνηθῶ νὰ τὸν χρησιμοποιήσω.

—Ἄθλιον! λέγετε!

— Μὴ αὐθαδιάζεις, γέρο· εἶμαι φυσιολόγος, καὶ οἱ νόμοι μὲ προστατεύουν, καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑποκείμενα πρὸς μελέτην. Φύγε, προσέθηκε μὲ ἀλαζονικὴν χειρονομίαν Θέλεις τὸ σῶμά του; Ὤ! ὅσον δι' αὐτό, εὐχαρίστως. Δός το, Ἰωσήφ, εἶνε εἰς τὴν ὀπισινὴν αὐλήν!

Καὶ ὁ φυσιολόγος, μέλος δωδεκάδος σοφῶν

ἑταιρεῖων ἐν Εὐρώπῃ, μεγίστης ἀπολαύων ὑπολήψεως καθ' ἅπασαν τὴν Μεγάλην Βρετανίαν διὰ τὰς γνώσεις καὶ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτοῦ, διηυθύνθη εἰς τὸ γραφεῖόν του ὅπως ἐκθέσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πειραμάτων, τὰ ὁποῖα ἐποίησε τὴν προτεραίαν ἐπὶ τριῶν κυνῶν, ὧν ὁ εἷς ἦτο ὁ ταλαίπωρος Ἰάκωβος.

Ὁ Καλὲβ ἔλαβε μὲ οἶκτον εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ ἀκρωτηριασμένον σῶμα τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ φίλου, μετὰ σπαρακτικῆς δὲ στοργῆς περιέφερε τὰς χεῖράς του ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ καθημαγμένου τραχήλου καὶ τῶν ἐξεχουσῶν πλευρῶν.

— Θεέ μου! εἶπεν ἀκίνητος πρὸ τῆς κλεισθείσης θύρας, τώρα σ' εὐλογῶ, διότι δὲν ἔχω 'μάτια διὰ νὰ ἴδω τὸ βδελυρὸν ἔργον τῶν πλασμάτων σου.

Εἶτα, ἐξαγαγὼν τῶν θυλακίων αὐτοῦ παλαιὸν ῥάκος χρησιμεῦον αὐτῷ ὡς ῥινόμακτρον, ἐτύλιξε τὸ λείψανον τοῦτο, πολυτιμότερον θησαυροῦ δι' αὐτόν.

Τὰ δύο παιδία, τὰ ὁποῖα τὸν παρεμόνευον ἐκ τῆς γωνίας τῆς ὁδοῦ ἔσπευσαν παρ' αὐτῷ καὶ τὸν ὡδήγησαν μέχρι τῆς θύρας του.

Μετά τινας ὥρας οἱ γείτονες ἐκπλαγέντες διότι δὲν ἤκουον αὐτὸν κινούμενον, καὶ φοβούμενοι μήτοι ἦτο ἀσθενής, εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ εὗρον τὸν Καλὲβ καθήμενον κατὰ γῆς καὶ κρατοῦντα ἐπὶ τῶν γονάτων του τὸ σῶμα τοῦ δυστυχοῦς Ἰακώβου. Ἐννόησαν τότε τὴν ἄφωνον ἀπέλπισίαν τοῦ γέροντος.

*

Ζῇ πάντοτε ὁ γέρων τυφλὸς μόνος καὶ ἄνευ συντρόφου. Οἱ γείτονές του πράττουσι δι' αὐτὸν ὅ,τι δύνανται, σπανίως δὲ στερεῖται τεμαχίου ἄρτου καὶ ἑνὸς κυπέλλου τείου. Κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν, ὅταν σημάνῃ ἡ πέμπτη ὥρα, ἐγείρεται τῆς χωλῆς καθέκλας του, ἀνοίγει τὴν θύραν του, καὶ ἀκροᾶται μήτοι τέσσαρες μικροὶ πόδες ἀντηχοῦσιν ἐπὶ τῆς κλίμακος.

Τρελλός! θὰ εἴπωσιν, ἔγεινε τρελλός!

Φεῦ! Οἱ σοφώτεροι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶνε πολλάκις ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσι τρέλλους;

Belgravia.

Ἡ δόξα ἀναγκάζει συνήθως τὸν ἔντιμον ἄνθρωπον νὰ ὑποστῇ τὰς αὐτὰς δοκιμασίας, τὰς ὁποίας τῷ ἐπιβάλλει καὶ ἡ τύχη, ἤτοι τεστέστιν ἀμφότεραι τὸν ἀναγκάζουσι, πρὶν ἢ τὸν ἀφήσωσι νὰ φθάσῃ μέχρις αὐτῶν, νὰ πράξῃ ἢ νὰ ἀνεχθῇ πράγματα ἀνάξια τοῦ χαρακτῆρός του. Ὁ ἀνὴρ ὅμως ὁ ἔχων ἄτρεπτον τὴν ἀρετὴν ἀπωθεῖ τότε ἀμφοτέρας, καὶ ἀποσύρεται ἐν τῇ ἀφανείᾳ ἢ ἐν τῇ ἀτυχίᾳ.

Ἡ ὑπὸ τὰν κάτωθι τίτλον οἰκογενειακὴ μελέτη, ἣν δημοσιεύομεν σήμερον, μετεφράσθη ἐκ τοῦ νεωτάτου συγγράμματος τοῦ γνωστοῦ γάλλου λογογράφου Γουστάβου Δρὸζ: *Τὸ παιδίον*. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ὁ συγγραφεὺς μετὰ παρατηρητικότητας σπανίας καὶ χάριτος ἀπαραμίλλου μελετᾷ τὸ παιδίον, σπουδάζει τὸν ἐν αὐτῷ κατὰ μικρὸν διαμορφούμενον ἄνθρωπον καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ, περιγράφει δ' ἐπαγωγότατα τὴν σχέσιν τῶν γονέων πρὸς τὸ μικρὸν καὶ ἐπέραστον πλάσμα, τὰς συγκινήσεις αὐτῶν καὶ τὰς ἀνησυχίας, λίαν ἐντέχνως ἅμα παρεισάγων τὰ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδίων βαθέα πορίσματα αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀξιανάγνωστα κεφάλαια θέλομεν παράσχει τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑστίας*.

Σ. τ. Δ.

ΠΑΤΗΡ ΚΑΙ ΤΕΚΝΟΝ

Περὶ τὸ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του μεταμορφοῦται μεγάλως τὸ παιδίον καὶ ἐκδηλεῖ ἐναργῶς τὸ γένος αὐτοῦ. Διασπαράσσει τοὺς ναστοχαρτίνους ἵππους του, θραύει τὰ τύμπανά του, φυσᾷ εἰς σάλπιγγας μετ' ἀπελπιστικῆς ἐπιμονῆς, καταστρέφει τὰ εὔθραυστα ἐπίπλα καὶ δεικνύει θορυβώδεις ἐχθρικὰς διαθέσεις πρὸς τὰ ὑαλικά... Ἔγεινε πλέον ἄνήρ.

Ἡ ἐπιεικὴς μήτηρ αὐτοῦ, εἴν' ἀληθές, διαβεβαιοῖ μειδιῶσα ὅτι τὰ παιδία ἔχουν ἀνάγκην κινήσεως καὶ ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη ζωηρότης εἶνε ἀσφαλὲς τεκμήριον τῆς ὑγιείας αὐτοῦ, ἀλλ' εἶνε βέβαιον ἐπίσης ὅτι πολλοὶ φίλοι τῆς οἰκογενείας, μεμψίμοιροι ἀναμφιβόλως καὶ δύστροποι, δὲν ἔρχονται ὅσον ἄλλοτε συχνὰ εἰς τὴν οἰκίαν, ἢ ἐκλέγουσι διὰ τὰς ἐπισκέψεις των τὰς ὥρας καθ' ἃς τὸ παιδίον κοιμᾶται ἡσύχως κουρασμένον.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ καταδικάσωμεν καθ' ὁλοκληρίαν τοὺς φίλους τούτους, διότι τὸ παιδίον καταντᾷ πράγματι ἀνυπόφορον. Λύτὸς ὁ πατήρ του, ὅστις εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς πραότητος, ἀναγκάζεται νὰ τὸ ὁμολογῇ ἐνίοτε. Ἐν τούτοις ὅταν πράττῃ τοῦτο, ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του διαψεύδει τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων του οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν καταλείπουσα ὅτι δὲν εἶνε τόσον δυσηρεστημένος ὅσον προσπαθεῖ νὰ φαίνεται.

Μολονότι ὀργίζεται καὶ κραυγάζει κ' ἐπιπλήττει, εὐχερῶς δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν ὅτι αἱ ἀταξίαι τοῦ υἱοῦ του προξενοῦσιν εἰς αὐτὸν μεγάλην χαράν· ἀκούων τὸν κρότον τῶν θραυσμένων πινακίων αἰσθάνεται νέαν τινὰ καὶ ἰδιάζουσαν στοργήν, ἣν οὐδέποτε τέως εἶχεν αἰσθανθῇ. Ἐναβρύνεται διὰ τὰ κατορθώματά του, ἅτινα κατ' αὐτὸν ἐξαγγέλλουσιν ἀνδρικὸν τὸν χαρακτῆρα τοῦ υἱοῦ του.

Ἂν τὸ παιδίον ξεκοιλιάζῃ τοὺς ἵππους του, αἰτία τούτου εἶνε ὅτι θὰ γείνῃ γενναῖος ἀνὴρ ἂν φυσᾷ ἀδιακόπως εἰς λευκοσιδήρους σωλῆνας, τοῦτο προέρχεται διότι αἰσθάνεται ἀκατανίκητον κλίσιν πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα. Καὶ διατί ἄλλο, σᾶς παρακαλῶ, συντρίβει τὰς ὑάλους τῶν παραθύρων εἰμὴ διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι βραδύτερον θὰ καταστῇ δραστηριώτατος ἀνήρ; Ἂν προσέξῃ τις μάλιστα συντόνως δύναται νὰ ἴδῃ ὅτι μαρτυρεῖ πολλὴν τόλμην ὁ τρόπος αὐτοῦ δι' οὗ τραβᾷ τὴν οὐρὰν τοῦ σκύλλου, ἢ σταματᾷ τὸ ἐπὶ τοῦ τοίχου ὡρολόγιον.

Πῶς φαίνεται ὅτι δὲν εἶνε κοριτσάκι ὁ υἱόκας του! τὸ ἔχει τὸ αἷμα βλέπετε. «Τέτοιοι εἴμεθα ὅλοι μας εἰς τὴν οἰκογενειάν μας, ψιθυρίζει ὁ εὐτυχὴς πατήρ· ἀμὴ κ' ἐγὼ δὰ εἰς τὴν ἡλικίαν του δὲν ἤμην καλλίτερος, ἤμην σωστὸς διάβολος!»

Τὸ παιδίον λοιπὸν καθίσταται κάτοπτρον, ἐν ᾧ ὁ πατὴρ ἀρέσκεται νὰ ἐμβλέπῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰκόνα. Τῷ φαίνεται ὅτι ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ὄντος ἐκείνου ἀρχίζει ἐκ νέου ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ, ὅτι ἀναβιοῖ, ἀναγεννᾶται. Ποίαν ἐπίδρασιν θὰ ἔχω ἐπὶ τοῦ παιδίου τούτου τὸ ὁποῖον εἶνε ἄλλος ἐγώ! λέγει καθ' ἑαυτόν· θ' ἀφαιρέσω ἀπ' αὐτοῦ ὅλα τὰ ἐμπόδια τὰ παρακωλύσαντα τὴν πορείαν μου, θ' ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸν δρόμον του τοὺς λίθους εἰς οὓς προσέκρουσα, θὰ τὸ βοηθήσω μὲ τὰς συμβουλάς μου καὶ μὲ τὴν πεῖράν μου!.. Θὰ τὸ καταστήσω εὐτυχές· θὰ τὸ κάμω ἄνθρωπον μὲ ἀξίαν, μὲ προτερήματα, περιζήτητον, ἀπὸ τὰς δάφνας δὲ ἃς ἀφθόνως θέλει δρέψει θὰ κρατήσω τὸ εἰς ἐμὲ ἀνῆκον μερίδιον.

Ἀνθρωπίνη ἀδυναμία!

Ὦ, βεβαίως, κανεὶς δὲν ἀρνεῖται ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ τέκνου κερδοσκοπία τοῦ πατρὸς εἶνε ἀδυναμία, ἀλλὰ τὸ παράγον τὴν ἀδυναμίαν ταύτην αἴσθημα εἶνε ἡ ἀφοσίωσις. Τίς θὰ μεμφθῇ τὸ διαυγὲς βυάκιον διότι συμπαρασύρει ἐνίοτε καὶ ὀλίγην ἰλύν;

Τὰ βαθέα αἰσθήματα ἔχουσιν ἀναριθμήτους ῥίζας περιβαλλούσας τὴν καρδίαν, διευθυνομένας κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, τρεφομένας ἐξ αὐτῆς καὶ ἀπορροφώσας ταὐτοχρόνως ἐλαττώματα καὶ προτερήματα. Ἀνευρίσκομεν μὲν ἐν τῇ πατρικῇ στοργῇ πάσας τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, ἀνευρίσκομεν ὅμως καὶ πάντα τὰ μεγάλα αἰσθήματα, διὰ τοῦτο ἐπιεικῶς πρέπει νὰ ψέγωμεν τοὺς δυστυχεῖς πατέρας.

Ἡ ματαιότης αὐτῶν εἶνε ἄλλως τε χορδὴ ἀκαταπαύστως δονουμένη, καὶ ἂν θέλετε νὰ εὐαρεστήσετε εἴς τινα ἐξ αὐτῶν, ἀδιάφορον ποῖον, εἰπέτε τῷ ἀδιστάκτως:

— Μὰ πόσο σᾶς ὁμοιάζει ὁ υἱός σας! ποτέ μου δὲν εἶχα ἰδεῖ τέτοια ὁμοιότητα. Σᾶς βεβαιῶ!

Ὁ πατὴρ φιλαρέσκως τότε θ' ἀπαντήσῃ:

— Ὄχι δὰ καὶ τόσο... ναί, δὲν λέγω, ἔχετε δίκαιον, πρὸ πάντων ὅταν τὸ βλέπετε ἀπὸ τὸ πλάγι.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἀπέλθετε θὰ προσείπῃ:

«Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει βλέμμα ἀετοῦ· τί διαβολοξυδέρκεια πάλιν εἶν' αὐτή· τίποτε δὲν τοῦ διαφεύγει!»

Ἡ ὁμοιότης αὕτη τοῦ υἱοῦ του πρὸς αὐτὸν τὸν εὐχαριστεῖ μέχρι τοῦ βάθους τῆς καρδίας του, θὰ ἠσθάνετο δὲ μυχίαν καὶ μυστικὴν χαρὰν καὶ ἂν ἔτι ἡ ὁμοιότης αὕτη ἐξεδηλοῦτο διὰ μικροῦ τινος φυσικοῦ ἐλαττώματος, μυωπίας παραδείγματος χάριν, ἢ ῥινὸς ὑπερμεγέθους, ἢ ἄλλης δυσαρέστου ἀρρυθμίας τοῦ προσώπου.

Μὴ νομίσητε ἐν τούτοις ὅτι ὁ πατὴρ οὗτος εἶνε τέρας! Ἐνώπιον δύο ἢ τριῶν φίλων, θὰ μεμψιμοιρήσῃ πρῶτος κατὰ τῆς κληρονομικῆς ταύτης μεταβιβάσεως τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐλαττωμάτων, ἀλλ' ἅμα μείνῃ μόνος συνδιαλλακτική τις φωνὴ θὰ ψιθυρίσῃ εἰς τὸ οὖς του:

«— Δὲν ἐννοεῖς δά, καϊμένε, ὅτι αὐτὴ ἡ πελωρία μύτη εἶνε ὡς ὑπογραφὴ τοῦ ἔργου σου καὶ ἐπίσημος ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων σου; Παρεπονέθης ποτέ σου κατὰ τῆς ῥινικῆς ταύτης προεξοχῆς τὴν ὁποίαν σοὶ μετεβίβασαν οἱ γονεῖς σου;—χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, ἐννοεῖται, διὰ νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν.—Βεβαίως ὄχι· ποτὲ δὲν παραπονέθης. Τότε λοιπὸν διατί θέλεις καὶ καλὰ καὶ σώνει νὰ σοῦ μεμφθῇ ὁ υἱός σου διὰ τὴν οἰκογενειακὴν αὐτὴν κληρονομίαν; Οὔτε σὺ δὲν τὸ ἔκαμες ἐκ κακεντρεχείας. Πίστευσέ με, μὴ θεωρῇς ὡς ἐλάττωμα τὴν μεγαλοπρέπειαν ταύτην τῆς ῥινός, ἥτις ἐπὶ τέλους ἀποτελεῖ διακριτικὸν γνώρισμα προσμαρτυροῦν τὴν προσωπικότητά σου καὶ καθιστῶν στενοτέραν τὴν μεταξύ σας ἀλληλεγγύην. Ἀγάπα τὸν περισσότερον διὰ τὸ ἀσύνηθες ἀλλ' εὐάρεστον εἰς σὲ κληραδοτημά σου.»

Οὕτω ψιθυρίζει ἡ συνδιαλλακτικὴ φωνή, συνήθως δὲ κρίνεται ὡς ὀρθὴ λέγουσα. Οὐ μόνον διὰ τὴν φυσικὴν ταύτην ὁμοιότατα εὐχαριστεῖται ὁ πατήρ, ἀλλ' ἰδίᾳ διὰ τὴν ὁμοιότητα ἣν τὸ τέκνον του ἐκ μιμήσεως πρὸς αὐτὸν θέλει νὰ ἔχῃ προσπαθοῦν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ἐκφανεστέραν.

Ὀλίγον φροντίζει τὸ παιδίον περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἰδεῶν, τῶν κλίσεων καὶ τῶν ἕξεων τοῦ πατρός· μιμεῖται τὰ πάντα ἀνεξετάστως, ἀνεξελέγκτως, τὰ προσοικειοῦται δ' ὡς ὠθούμενον ὑπὸ ὁρμεμφύτου ἀνάγκης.

Χονδραίνει τὴν φωνήν του ὅπως ὁμοιάζει πρὸς τὸν πατέρα του, μιμεῖται τὰς χειρονομίας του. Φαίνεται προστατεύον τὴν μητέρα του ὅτε ἐξέρχεται μετ' αὐτῆς, θέλει θυλάκια ἐπὶ θυλακίων εἰς τὰ ἐνδύματά του. «Ἐγώ, νὰ τὸ ξεύρετε, λέγει ἐξαπτόμενον, σὰν μεγαλώσω θὰ ἔχω μουστάκια, καὶ μπαστοῦνι, καὶ ψηλὸ καπέλο, καὶ δὲν θὰ φοβοῦμαι τὴν νύκτα καὶ θὰ λέγω: «Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! ὅπως ὁ πατέρας.»

Μελετήσατε τὸ παιδίον τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν προσηλοῖ τοὺς μεγάλους παρατηρητικοὺς ὀφθαλμοὺς του ἐπὶ τοῦ ὀξυθύμου πατρός του λέγοντος «Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος!» καὶ μὲ στόμα κεχηνός, κρατοῦν τὸ κοχλιάριον εἰς τὴν χεῖρά του μελετᾷ τὸ προσφιλὲς αὐτῷ πρότυπον μετ' ἐκφράσεως ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ.

Ἡ πρὸς τὸν πατέρα ἀφοσίωσις αὕτη τοῦ τέκνου μοὶ ἐνθυμίζει τὴν θελκτικὴν φρᾶσιν παιδίου μεθ' οὗ συνεβάδιζόν ποτε.

Διελθόντες ὁδόν τινα εἴδομεν εὐρώμων καὶ ῥωμαλέον κλητῆρα.

— Οἱ κλητῆρες δὲν εἶνε ἀπ' ὅλους πειὸ δυνατοί; μὲ ἠρώτησε.

— Ναί, μικρέ μου, εἶνε πολὺ δυνατοί.»

Ἐσκέφθη ἐπὶ στιγμὴν καὶ μετὰ βαθείας πεποιθήσεως προσεῖπε:

—Ναί, ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατοὶ σὰν τὸν μπαμπᾶ!

Ἂν ἐξέφερον τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ῥώμης τοῦ πατρός του, ὅστις ἄλλως τε ἦτο πᾶν ἄλλο ἢ ῥωμαλέος, αἱ σχέσεις ἡμῶν ἤθελον διακοπῆ διὰ παντός.

Ἐκ τούτου ἕπεται, καλέ μου φίλε, ὅτι εἶσαι τὸ ἰδανικὸν τοῦ τέκνου σου ὁ τύπος τῆς ἰσχύος, τῆς καλλονῆς, τῆς νοημοσύνης.

— Ποσάκις ἀπατᾶται! θὰ μοῦ εἰπῆς.

Ἐδίσταζον νὰ κάμω τὴν παρατήρησιν ταύτην ἀλλὰ λεχθεῖσαν ἤδη τὴν συμμερίζομαι καὶ ὁμολογῶ ὅτι ὁ φλογερός του θαυμασμὸς ὑπερβαίνει τὰ ὅρια.

Διὰ τοῦτο δὲν σὲ συγκινεῖ ἡ ὑπερβολὴ τῆς πλάνης του ἀλλ' ἡ εἰλικρίνεια αὐτῆς· δὲν σὲ συγκινεῖ ἡ ὑπερβολικὴ ἀξία ἣν σοὶ ἀποδίδει, ἀλλ' ἡ πίστις ἣν ἔχει πρὸς τὴν ἀξίαν ταύτην. Μειδιᾷς ὅταν ἀκόπως σὲ μεταμορφόνῃ εἰς ἥρωα, ἀλλ' ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου ὅταν σκέπτεσαι ὅτι πιστεύει εἰς τὸν φαντασιώδη ἡρωϊσμόν σου μόνον καὶ μόνον διότι σὲ ἀγαπᾷ πολύ, καὶ ὅτι ὅλαι αἱ περὶ σοῦ ὀνειροπολήσεις του, κωμικαὶ ἐνίοτε, μαρτυροῦσι στοργήν, καὶ στοργὴν τυφλήν, ἀπόλυτον.

Κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς αὐστηρᾶς ἠθικῆς, δὲν τὸ ἀγνοῶ, πρέπει νὰ διορθώνωμεν τὰς πεπλανημένας αὐτοῦ ἰδέας, νὰ ἐντείνωμεν τὴν κρίσιν του, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἔκτακτος γενναιότης, ὅπως εἴπωμεν εἰς αὐτό:

— Βλέπε με ὅπως εἶμαι καὶ ὄχι καλλίτερον· παρατήρει τὰ ἐλαττώματά μου, καὶ μὴ τὰ μιμῆσαι.

Πολὺ δ' εὐκολώτερον εἶνε εἰς τὸν πατέρα νὰ διορθώσῃ τὰ σφάλματα αὐτοῦ, νὰ λάβῃ ὡς ὑπογραμμὸν τὴν ἰδανικὴν εἰκόνα ἣν ὁ μικρὸς ποιητὴς ἐζωγράφησεν ἐν τῇ καρδίᾳ του ὅπως μὴ φανῇ ὅτι ἠπατήθη τὸ παιδίον τοιοῦτον ὀνειρευθὲν τὸν πατέρα του.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐνασκοῦμεν ἐπὶ τοῦ τέκνου μας μεγίστην ἐπίδρασιν, πολλάκις δὲ ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν καὶ παρὰ τὴν θέλησίν μας.

Ὁ βίος ἡμῶν εἶνε τὸ κατώφλιον τοῦ ἰδικοῦ του. Διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μας βλέπει τὸν κόσμον.

Ἐπωφελήθητε, νεαροὶ πατέρες, τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς ἀθωότητος τοῦ τέκνου σας· προσπαθήσατε νὰ εἰσέλθητε εἰς τὴν μικρὰν καρδίαν του καθ' ἣν στιγμὴν διανοίγεται καὶ ἐνοικήσατε εἰς αὐτήν.

Ν' ἀγαπώμεθα ὑπὸ τοῦ ὄντος τὸ ὁποῖον ἀγαπῶμεν, τοῦτο δὲ εἶνε τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ βίου καὶ τὸ μόνον ἴσως ἄξιον μερίμνης; Ὁ κερδαίνων τὴν ἀγάπην τοῦ τέκνου του, οἰκονομεῖ εὐτυχίαν διὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος. Ἕκαστον ἔτος, φίλε μου, θ' ἀφαιρῇ ἀπὸ σοῦ ἓν μέρος τοῦ βίου σου· τὸ πνεῦμά σου κατὰ μικρὸν θ' ἀπολέσῃ τὴν ἰκμάδα του καὶ θ' ἀπαιτήσῃ ἀνάπαυλαν, ἐφ' ὅσον δὲ ζῇς ὀλιγώτερον διὰ τοῦ πνεύματος, θὰ ζῇς περισσότερον διὰ τῆς καρδίας, ὥστε ἡ ἀγάπη τῶν ἄλλων, ἤτις τέως σοὶ ἦτο ἁπλῶς εὐάρεστον ἐπιδόρπιον θέλει καταστῇ διὰ σὲ ἀναγκαία τροφή.

Ἀλλ' ἡ υἱικὴ στοργὴ δὲν γεννᾶται διὰ μιᾶς· Ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος εἶνε φωνὴ ποιητικὴ μᾶλλον ἢ ἀληθής. Ἡ ἀγάπη τῶν τέκνων ἀποκτᾶται, κερδαίνεται· εἶνε συνέπεια καὶ ὄχι αἰτία, ἡ δ' εὐγνωμοσύνη εἶνε ἡ ἀρχὴ αὐτῆς.

Πρέπει λοιπὸν πρὸ παντὸς ἄλλου τὸ παιδίον νὰ αἰσθανθῇ εὐγνωμοσύνην πρὸς σέ. Μὴ ἀπατᾶσαι δὲ νομίζων ὅτι εὐγνώμον θά σοι εἶνε διὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἐνδελεχῆ μέριμναν, διὰ τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ ὄνειρα ἢ διὰ τὴν πλουσίαν προῖκα ἣν θὰ συναγάγῃς δι' αὐτό, ἂν τὸ τέκνον σου εἶνε κόρη.

Ἡ τοιαύτη εὐγνωμοσύνη ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν μικρὸν ἐγκέφαλον σκέψεις ἀνωτέρας τῆς ἀντιλήψεώς του καὶ κοινωνικὰς γνώσεις ὑπερτέρας τῆς ἡλικίας του.

Ἡ εὐγνωμοσύνη αὐτοῦ ἔσται κατ' ἀρχὰς ὑπολογισμὸς ἐγωϊστικός, φυσικὸς καὶ ὀλίγον περίπλοκος· ἂν τὸ ἔκαμες νὰ γελάσῃ, ἂν τὸ διασκέδασες, θὰ ἐπιθυμῇ τὴν παρουσίαν σου καὶ θὰ τείνῃ πρός σε τοὺς μικρούς του βραχίονας κραυγάζον «Κι' ἄλλο!» Καὶ βραδέως ἡ εὐγνωμοσύνη θέλει γεννηθῇ ἐν αὐτῷ ὡς ἡ ἔκφρασις τῆς εὐχαριστείας ἀναβαίνει εἰς τὰ χείλη ἐκείνου τὸν ὁποῖον κατεστήσαμεν εὐτυχῆ.

Λοιπόν, καλέ μου φίλε, μάθε τὴν τέχνην τοῦ διασκεδάζειν τὸ τέκνον σου. Οὐ μόνον ἡ καρδία σου θὰ εὕρῃ ἐν τούτῳ τὰς ἡδυτέρας τῶν συγκινήσεων, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμά σου θὰ δυνηθῇ νὰ δείξῃ ὅλην τὴν ὀξύτητα καὶ διορατικότητα αὐτοῦ. Τί ἀβρότερον, τί συγκινητικώτερον, ἀλλὰ καὶ τί φιλοσοφικώτερον τῆς πρὸς τὰ μικρὰ παιδία ἐπαφῆς ταύτης;

Ἂν αἱ θύραι τῆς οἰκίας σου εἶνε κλεισταί, μὴ διστάζῃς, καλέ μου φίλε, μιμήθητι τὴν φωνὴν τοῦ πετεινοῦ. Ἀπάντησον μετὰ προθυμίας εἰς τὰς μυρίας ἐρωτήσεις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον παραλόγους, τὰς ὁποίας θά σοι ἀποτείνῃ τὸ χαριτωμένον παιδάκι, καὶ αἵτινες εἶνε ἠχὼ τῶν θελκτικῶν του ὀνείρων. Καὶ ἂν μάλιστα ἀπαιτήσῃ νὰ κάμῃ ἕνα μικρὸν περίπατον ἐπὶ τῶν

ὤμων σου, ἢ σοῦ τραβήξῃ ὀλίγον τὰ γένειά σου, ἐν ᾧ σοῦ προσφέρῃ τὰ ῥόδινά του χείλη, θερμὰ ἐκ τῶν φιλημάτων, τί κακὸν τάχα θὰ πάθῃς;

Μὴ νομίσῃς ὅτι ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ φέρεσθαι θὰ μειώσῃ τὸ πατρικόν σου γόητρον. Τοὐναντίον δι' αὐτοῦ θ' ἀποκτήσῃς ἐπὶ τοῦ τέκνου σου βαθεῖαν καὶ διαρκῆ ἐπίδρασιν, προερχομένην ἐκ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης. Ἡ ἐκτίμησις καὶ ὁ σεβασμὸς συμβιβάζονται κάλλιστα πρὸς τὴν στοργήν· δύνασαι νὰ μειδιᾷς χωρίς ν' ἀπαρνηθῇς τὴν πατρικήν σου ἐξουσίαν καὶ νὰ ἐπιβάλῃς ὑπακοὴν χωρὶς νὰ εἶσαι αὐστηρός.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ σὲ φοβῆται τὸ μικρὸν πλάσμα, ἂν φοβῆται μὴ σὲ δυσαρεστήσῃ καὶ σὲ λυπήσῃ;

Ἄκουσέ με λοιπὸν τί θὰ σοῦ εἰπῶ. Συναναστρέφου καὶ παίζε μαζί του, τόσον ἀκριβῶς ὥστε νὰ ἔχῃς τὸ δικαίωμα νὰ μείνῃς φίλος του. Κρύπτε τὴν πατρικήν σου ἐξουσίαν καὶ μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ δείκνυε αὐτήν. Πρότρεπε μετ' ἀγαθότητος καίτοι δύνασαι νὰ προστάττῃς ὡς κύριος· ἡ ὑποταγή του πρέπει νὰ εἶνε τοιαύτη ὥστε νὰ σοι προξενῇ εὐχαρίστησιν· ἐν τῇ εὐπειθείᾳ του φρόντισε νὰ ἐνυπάρχῃ πολλὴ ἀγάπη. Συλλογίσου ὅτι τὰ παιδία ἔχουν ὀξύτητα κρίσεως, ζωηρότητα ἀντιλήψεως ἣν ἡμεῖς οὔτε φανταζόμεθα κἂν, ἐκτὸς ἂν μελετήσωμεν αὐτάς· συλλογίσου ὅτι ἔχουν τὸ ὁρμέμφυτον τοῦ δικαίου καὶ ὅτι λέξεις τινὲς τραχεῖαι καὶ ἄδικοι, τυχαίως ἐκστομισθεῖσαι, μένουσιν ἐγκεχαραγμέναι εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας των καὶ ἀναμιμνήσκονται αὐτῶν καθ' ὅλον τὸν βίον των.

Συλλογίσου ὅτι τὸ παιδίον σου αὐτὸ θὰ γείνῃ ἀνὴρ τοῦ ὁποίου ἡ στοργὴ θὰ θερμάνῃ τὰς ἡμέρας τοῦ γήρατός σου· σεβάσθητι αὐτὸ διὰ νὰ σὲ σεβασθῇ καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι καὶ τὸ ἐλάχιστον μέρος τοῦ σπόρου ὅστις ἐρρίφθη εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, θᾶττον ἢ βράδιον, θὰ παραγάγῃ τὸν καρπόν του.

Εὑρίσκονται πνεύματα τινὰ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λίκνου ἀτίθασσα καὶ ἀνυπότακτα θὰ μοῦ εἰπῆς. Πιθανόν· ἀλλ' εἶσαι βέβαιος ὅτι ἡ πρώτη λέξις ἣν ἤκουσαν τὰ μοχθηρὰ ταῦτα ὄντα δὲν ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς εἰς τὸ κακὸν ῥοπῆς αὐτῶν; Ποσάκις ἡ ἀπείθεια εἶνε συνέπεια ἀδεξίου καὶ ἀδίκου καταπιέσεως!

Μεταξὺ τῶν κακῶν ὁρμεμφύτων εὑρίσκεται συχνὰ καὶ ἓν καλόν, μικρὸν καὶ κεκρυμμένον, εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ δυνάμενον νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς ὅπλον ὅπως καταπολεμήσωμεν τὰ ἄλλα. Τοῦτο ἀπαιτεῖ, βεβαίως, καὶ κόπον πολὺν καὶ ἀγάπην, καὶ δεξιότητα· ἀλλ' ἡ ἀμοιβὴ πάντων τούτων θὰ εἶνε τόσον ἡδεῖα!

Καὶ ἐκτὸς τούτου τὰ παιδία εἶνε ἀξιαγάπητα. εἴτε λασπωμένα εἶνε, εἴτε ἀμέμπτως ἐνδεδυμένα, εἴτε τρέχουν εἰς τὸν ἥλιον καὶ εἰς τοὺς δρόμους καὶ κυλίονται εἰς τὴν κόνιν, εἴτε συνοδεύουν τὰς μητέρας των εἰς τὸν περίπατον, εἴτε τσαλαβοῦτοῦν μὲ τὰ παπάκια τὰ ὁποῖα κάμνουν κουὲ κουέ, εἴτε συσσωρεύουν ἄμμον ἐν παραλίᾳ τινὶ ὑπὸ ἀριστοκρατικοῦ κόσμου θαμιζομένῃ, εἴτε πτωχὰ εἶνε ἐν ἑνὶ λόγῳ εἴτε πλούσια εἶνε ἐπέραστα, Καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δὲ ἔχουν τὴν αὐτὴν χάριν, τὴν αὐτὴν κωμικὴν σοβαρότητα, τὴν αὐτὴν ἀθωότητα, τὴν αὐτὴν ἀμεριμνησίαν, τὸ αὐτὸ θέλγητρον· θέλγητρον ἀνέκφραστον καὶ ἀκαταμάχητον, ὅπερ εὑρίσκομεν ἐν πάσῃ τῇ φύσει ἀπὸ τοῦ καλυκίζοντος ἄνθους μέχρι τῆς ὑποφωσκούσης ἠοῦς, μέχρι τοῦ εἰσερχομένου εἰς τὴν ζωὴν παιδίου.

Κ.

Gustave Droz

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΦΥΟΜΕΝΩΝ ΞΥΛΩΔΩΝ ΦΥΤΩΝ

Σκοποῦντες νὰ ἐκδώσωμεν προσεχῶς βοτανικήν, δασολογικὴν καὶ ὑλουργικὴν περιγραφὴν πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι φυομένων ξυλωδῶν φυτῶν [1]) καὶ ἐπιθυμοῦντες ὅπως τὸ ἔργον ἡμῶν καταστῇ ὅσον ἔνεστι τελειότερον, δημοσιεύομεν σήμερον ἀλφαβητικὸν πίνακα τῶν γνωστῶν ἡμῖν δημωδῶν ὀνομάτων αὐτῶν μετὰ παραθέσεως τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν, παρακαλοῦντες τοὺς λογίους ἁπασῶν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, ὡς καὶ πάντα ἄλλον, ἵνα συνδράμωσι τὸ ἐπιχειρούμενον ἔργον, ἀνακοινοῦντες ἡμῖν διὰ τοῦ Γραφείου τῆς *Ἑστίας* δημώδη ἢ καὶ ἀρχαῖα ὀνόματα ξυλωδῶν φυτῶν, ἔτι δὲ καὶ φράσεις, λέξεις δημώδεις τε καὶ ἀρχικὰς ἀναγομένας εἰς δασικὰ καὶ ὑλουργικὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ὑλοτομίαν, κατεργασίαν, μεταφορὰν καὶ χρησιμοποίησιν τῆς ξυλείας καὶ παντὸς ἄλλου δασικοῦ προϊόντος ἔργα ἢ ἀντικείμενα. Ἐπίσης δηλοῦμεν ὅτι εὐγνωμόνως ἀποδεξόμεθα πᾶσαν διόρθωσιν καὶ ἐπίκρισιν τῶν τυχὸν ἐσφαλμένως ἐνταῦθα ἀναγραφομένων.

Ἀθήνησι, τῇ 15 Ἀπριλίου 1885.

Δρ. Ν. Χλωρος
ἐπιθεωρητὴς τῶν δασῶν.

Ἀβυζηὰ (Κεφαλληνία) Sambucus Ebulus, Lin.

Ἀγιόκλημα *Περικλύμενον* (Διοσκορ.) Lonicera etrusca santi.

Ἀγιόφυλλον (Κεφαλληνία) *Λιγόκλημα*(?) Lonicera caprifolium, Lin.

[1]) Εἰς τὰ ξυλώδη φυτὰ ὑπάγονται ὡς γνωστὸν τὰ δένδρα, οἱ θάμνοι καὶ τὰ φρύγανα.

Ἀγκορτσηὰ καὶ Γκορτσηὰ Ἀχράς (Θεοφρ.) Pyrus amygdaliformis, Vill.
Ἀγλαβιτσηὰ Φιλλυρέα (Θεοφρ.) Phillyrea angustifolia, Lin. Φιλλυρέα. (Διοσκ.). Phillyrea media, Lin.
Ἀγλανιδηὰ Φιλλυρέα (Phillyrea).
Ἀγλαντζινηὰ Φιλλυρέα (Phillyrea).
Ἀγλαντινηὰ (Στερεὰ Ἑλλὰς) Φιλλυρέα (Phillyrea).
Ἀγλέουρας (Κεφαλλ.) Euphorbia biglandulosa Desf.
Ἀγράμπελη (Κεφάλληνία) Κληματὶς ἑτέρα (Διοσκορ.). Clematis flammula, Lin.
Ἀγριάμπελο Ἄμπελος ἄγρια τῶν ἀρχαίων. Vitis vinifera var. Sylvestris, Lin.
Ἀγριαμυγδαληὰ Ἀμυγδαλῆ πικρὰ τῶν ἀρχαίων. Amygdalus communis, Lin. var. a amara.
Ἀγριαπιδηὰ Ἀχράς (Θεοφρ.). Pyrus amygdaliformis, Vill.
Ἀγριαχλαδηὰ Ἀχράς (Θεοφρ.) Pyrus amygdaliformis, Vill.
Ἀγριοβαλανιδηὰ Δρῦς. Quercus pubescens, Willd.
Ἀγριόβατος Χαμαίβατος (Θεοφρ.) Rubus tomentosus, Lin.
Ἀγριοβερικοκκηὰ Prunus Pseudoarmenica Heldr. et Sart.
Ἀγριοζιζυφηὰ Ἐλαίαγνος (Διοσκορ.) Elaeagnus angustifolia, Lin.
Ἀγριοκερασηὰ Πάδος? (Θεοφρ.) Prunus Mahaleb, Lin.
Ἀγριόκλημα Ἄμπελος ἄγρια τῶν ἀρχαίων. Vitis vinifera var. Sylvestris, Lin.
Ἀγριοκορομηλὴὰ ἄγρια Κοκκυμηλέα? (Θεοφρ.) Prunus pseudoarmeniaca Heldr. et Sart.
Ἀγριοκουμαρηὰ Ἀνδράχνη (Θεοφρ.) Arbutus andrachne Lin.
Ἀγριοκουτσουπηὰ (Κεφαλληνία) Κερκὶς (Θεοφρ.) Cercis Siliquastrum Lin.
Ἀγριοκυδωνιὰ Στύραξ (Διοσκορ.) Styrax officinalis Lin.
Ἀγριοκυδωνιὰ Κράταιγος (Θεοφρ.) Sorbus aria Crants. var. b. Græca.
Ἀγριοκυπαρίσσι. Ἄρκευθος (Διοσκορ.) Juniperus Phoenicea, Lin.
Ἀγριόλευκα, Ἀγριολεύκη } Populus tremula, Lin.
Ἀγριομηλὴὰ. Μηλέα τῶν ἀρχαίων Pyrus malus Lin.
Ἀγριομηλὴὰ (Κρήτη) Eriobotrys Japonica Lindl = ἡ Μεσπιλέα ἡ ὀξυνοὺς παράγουσα καρπούς.
Ἀγριομοσκηὰ ἢ ἀγριομουσκηὰ Rosa sempervirens, Lin.
Ἀγριόπευκο. Πεύκη ἰδαία (Θεοφρ.) Pinus laricio Poir.
Ἀγριοπλάτανος. Σφένδαμνος γλεῖνος? (Θεοφρ.) Acer platanoides Lin.
Ἀγριοσιναμικὴ. Κολυτέα (Θεοφρ.) Colutea Arborescens, Lin.
Ἀγριοσταφυλὴὰ. Ἄμπελος ἄγρια τῶν ἀρχαίων Vitis vinifera var. Sylvestris, Lin.
Ἀγριοσυκὴὰ. Ἐρινεὸς τῶν ἀρχαίων. Ficus carica, Lin. var. caprifica.
Ἀγριοτζιτζυφὴὰ. Ἐλαίαγνος (Διοσκορ.) Elaeagnus angustifolia, Lin.
Ἀγριοτριανταφυλὴὰ. Κυνόσβατος (Θεοφρ.) Rosa canina, Lin.
Ἀγριοφασκομηλὴὰ. Κίστος θῆλυς Cistus parviflorus, Lam.
Ἀγριοφραγκοστάφυλα. Ribes grossularia, Lin.
Ἀγρουγκὴὰ. Κράταιγος (Θεοφρ.) Crataegus monogyna Willd.
Ἀζόγερας. Ἀνάγυρος τῶν ἀρχαίων. Anagyris foetida, Lin.
Ἀηλιάκα (Κεφάλληνία) Σμῖλαξ τραχεῖα (Διοσκορ.) Smilax aspera. Lin. ὁ κοινῶς ἀρκουδόβατος.
Ἀληφασκὴὰ. Ἐλελίφασκος τῶν ἀρχαίων. Salvia calycina Sibth. καὶ S. triloba.
Ἀλμυρίκη. Μυρίκη (Θεοφρ.) Tamarix.
Ἀμπελίνα. Κληματὶς ἑτέρα (Διοσκορ.) Clematis frammula, Lin.
Ἀμυγδαληὰ. Ἀμυγδαλῆ τῶν ἀρχαίων amygdalus communis dulcis, Lin.
Ἀνάγυρος. Ἀνάγυρος τῶν ἀρχαίων. Anagyris foetida, Lin.
Ἄνδρακλας (Σύμη) Ἀνδράχνη (Θεοφρ.) arbutus andrachre, Lin.
Ἄνδραχλας (Κεφαλληνία) Ἀνδράχνη (Θεοφρ.) Arbutus andrachne, Lin.
Ἀπιδηὰ. Ἄπιος τῶν ἀρχαίων. Pyrus communis, Lin.
Ἀρεός. Ἄρια (Θεοφρ.) Quercus ilex, Lin.
Ἀριὰ. Ἄρια (Θεοφρ.) Quercus ilex, Lin.
Ἀριὰ. = Ἀριὰ.
Ἀρκουδόβατος. Σμῖλαξ τραχεῖα (Διοσκορ.) Smilax aspera, Lin.
Ἀρκουδοπούρναρο ἢ Ἀρκουδοπούρνι. Κήλαστρον (Θεοφρ.) Ilex aquifolium, Lin.
Ἀλμυρίκη. Μυρίκη (Θεοφρ.) Tamarix.
Ἀλμυρίχη (Κεφαλληνία) Salicicornia fruticosa, Lin.
Ἀσίλακας (Κρήτη) Quercus ilex, Lin.

Ἄσπρο ἔλατο Ἐλάτη abies apollinis Link (abies Sinae? κατ' Ὀρφανίδην).
Ἀσπρομουρηὰ Μορέα τῶν ἀρχαίων. Morus alba, Lin.
Ἀσπρόξυλον Τετραγωνία (Θεοφρ.) Evonymus europaeus, Lin.
Ἀτζόγερο (Κεφαλληνία) Anagyris foetida, Lin.
Ἀφάνα Στοιβὴ (Διοσκορ.) Poterium Spinosum Lin.
Ἀφροξυλὴὰ Ἀκτὴ τῶν ἀρχαίων, Sambucus nigra, Lin.
Ἀχλαδηὰ Ἄπιος τῶν ἀρχαίων Pyrus Communis, Lin.
Ἀχυροστουβηὰ (Κεφαλληνία) Στοιβὴ (Διοσκορ.) Poterium Spinosum, Lin.
Ἀψιθιὰ Ἀψίνθιον ἀρχαίων. Artemisia arborescens, Lin.

—

Βαϊνὰ (Βαγιὰ) Δάφνη (Θεοφρ.) Laurus nobilis, Lin.
Βάτος Βάτος ἀρχαίων Rubus amoenus Port.
Βάτος (Κεφαλληνία) Rubus discolor W. et Nees.
Βελανιδηὰ Δρῦς φηγός? τῶν ἀρχαίων Quercus macrolepis, Ky.
Βελανιδηὰ ἡμερη Δρῦς φηγός? ἀρχαίων Quercus ægilops, Lin.
Βερικοκκηὰ Prunus armeniaca, Lin.
Βρίσσα (Τρίκκαλα Πελοπον.) Πτελέα (Θεοφρ.) Ulmus campestris, Lin. καὶ Ulmus nemoralis Ait.
Βρωμοκλάρι (Δωρὶς) Ἀνάγυρος ἀρχαίων. Anagyris foetida, Lin.
Βρωμόξυλον Ἀνάγυρος ἀρχαίων. Anagyris foetida, Lin.
Βυρσηὰ Ῥοῦς τῶν ἀρχαίων Rhus coriaria. Lin.
Βυσσινὴὰ Κέρασος (Θεοφρ.) Prunus Cerasus, Lin.

—

Γαζία, Acacia farnesiana, Willd.
Γαϊδουροαφάνα. Φλόμος ἄγρια (Διοσκορ. κατὰ Sibthorp). Phlomis fruticosa, Lin. ἡ κοινῶς Σφάκα καλουμένη.
Γαῦρος Ὀστρύα, Ὀστρυὶς καὶ Ὄστρυς (Θεοφρ.) Ostrya Carpinifolia Scop.
Γκαβγκὴὰ (Ἀγυιὰ) Λωτὸς τὸ δένδρον (Θεοφρ.) Celtis australis, Lin. ἡ συνήθως Μελικοκκηὰ καλουμένη.
Γκοριτσηὰ καὶ Γκορτσηὰ } Ἀχράς (Θεοφρ.) Pyrus amygdaliformis, Willd.
Γκρέος καὶ Γκρεοσηὰ } (Ἀγυιὰ) Phillyrea.
Γρανίτσα (Ἀγυιὰ) Quercus Esculus, Lin. Auct.
Γρανίτσια (Κρήτη) Δρῦς. Quercus brachyphylla Ky.
Γριντζενηὰ Λωτὸς τὸ δένδρον Celtis australis, L. ἡ συνήθως Μελικοκκηὰ καλουμένη.
Γρυνόξυλον Ῥάμνος? ἀρχαίων. Rhamnus alaternus, Lin.

—

Δαμασκηνηὰ Prunus domestica, Lin.
Δάφνη Δάφνη ἀρχαίων Laurus nobilis, Lin.
Δενδρολίβανον Λιβανωτὶς (Θεοφρ.) Rosmarinus officinalis, Lin.
Δένδρον Δρῦς ἀρχαίων Quercus.
Δένδρος Δρῦς Quercus conferta Kitaibel.
Δζέρο (Δύμη) Δρῦς ἡ φηγός? τῶν ἀρχαίων. Quercus Aegilops, Lin.

—

Ἔβενος (Ῥόδος) Medicago arborea, Lin.
Ἐγλενιὸς καὶ Ἐγλενὸς } Phillyrea καὶ acer campestre, Lin.
Ἔλατος Ἐλάτη τῶν ἀρχαίων abies.
Ἐληὰ Ἐλαία ἀρχαίων. Olea Europaea var. sativa DC. culta Lin.

—

Ζογύρι (Ἀστακὸς) Ἀνάγυρος Anargyris foetida, Lin.
Ζουγγρανηὰ (Ἀγρίνιον) Τετραγωνία (Θεοφρ.) Evonymus europeaus, Lin.

—

Ἡμεραδὶ Δρῦς ἡ φηγός? τῶν ἀρχίων Quercus Esculus, Lin. (Q. Dalechampii Tenor.)
Ἥμερη βελανηδηὰ. Δρῦς ἡ φηγὸς τῶν ἀρχαίων(?) Quercus macrolepis, Ky.
Ἥμερο πουρνάρι. Κήλαστρον (Θεοφρ.) Ilex aquifolium, Lin.
Ἥμερος κέδρος. Ἄρκευθος ἀρχαίων. Juniperus, phoenicea, Lin.

—

Θρούμπα (Κεφαλληνία), Θρούμπη, Θρώμπα (Κεφαλληνία) } Θύμβρα (Θεοφρ.) Satureja thymbra, L.
Θυμάρι. Θύμος (Θεοφρ.) Thymbpa capitata Grisebach. Thymus capitatus, Lindl.

—

Ἰξὸς Ἰξὸς ἀρχαίων Viscum album, Lin. καὶ Loranthus europaeus, Lin.
Ἴταμος. Μῖλος (Θεοφρ.) Taxus baccata, Lin.
Ἰτηὰ. Ἰτέα τῶν ἀρχαίων. Salix.

—

Κάβακι (1) Αἴγειρος τῶν ἀρχαίων Populus nigra, Lin.
Κακατσομηλὴὰ (ἡ κοινῶς Μελικοκκηὰ) Λωτὸς τὸ δένδρον τῶν ἀρχαίων: Celtis australis, Lin.

(1) Καβάκι = λέξις τουρκική.

Καλάμι. *Κάλαμος* τῶν ἀρχαίων, Arundo donax, L.

Καλοκρασηὰ (Ἀγυιὰ) *Κίστος* (?) τῶν ἀρχαίων Cistus.

Καραγάτσι (¹) *Πτελέα* τῶν ἀρχαίων Ulmus campestris, Lin.

Καρουπιὰ (²) (Κεφαλληνία) *Κεραυία* (Θεοφρ.) Ceratonia siliqna, Lin.

Καρουπηὰ (Ἄνω Κυλλήνη) *Ὄη* (Θεοφρ.) Sorbus domestica, Lin.

Καρυδηά. *Καρύα βασιλικὴ* (Θεοφρ.) Juglans regia, Lin.

Καστανηά. *Καστανέα, Διοσβάλανος,* Καρύα εὐβοϊκὴ (Θεοφρ.) Castanea vesca, Lin.

Κατσαφάνα (Τριφυλία) Genista acantoclada DC.

Κατσιδοπούρναρο. *Πρῖνος* ἀρχαίων, Quercus Coccifera, Lin. a. genuina.

Κέδρος *Ἄρκευθος* τῶν ἀρχαίων Juniperus.

Κελάνι *Δρῦς*. Quercus pubescens, Willd.

Κέντρος *Ἄρκευθος* Juniperus.

Κερασηὰ ἀγρία. *Πάδος* (?) prunus mahaleb., Lin.

Κηκιδηὰ Quercus infectoria Oliv.

Κισσὸς *Κισσὸς* τῶν ἀρχαίων Hedera Helix, Lin.

Κιστάρι *Κίστος* (?) ἀρχαίων Cistus parviflorus, Lam.

Κιτρινόξυλον *Ῥάμνος* (?) ἀρχαίων Rhamnus alaternus, Lin.

Κλήθρα *Κλήθρα* (Θεοφρ). Alnus glutinosa, Willd.

Κληματσίδα *Κληματὶς ἑτέρα* (Διοσκορ). Clematis flammula, Lin.

Κοκκιδηὰ (Λακωνία) *Ἡμερὶς* (?) (Θεοφρ.) Quercus Tozza Bose. Var.

Κοκκορεβιθηὰ *Τέρμινθος* (Θεοφρ). Pistacia terebinthus, Lin.

Κοκκορέβιθος (Κεφαλληνία) *Τέρμινθος* (Θεοφρ.) Pistacia terebinthus, Lin.

Κοκκορέτσα) *Τέρμινθος* (Θεοφρ). Pistacia
ἢ Κοκορετσηὰ) terebinthus, Lin.

Κόστινος (Αἰγινῆται) Κότινος (Θεοφρ). = ἀγριελιά.

Κοκκούκινα (Μέγαρα), Κερκὶς (Θεοφρ). Cercis siliquastrum, Lin.

Κοκκωναρηὰ *πεύκη ἥμερος ἢ πεύκη καρποφόρος* (Θεοφρ.) Στρόβιλος (Διοσκορίδ.)

Κορομηλιὰ *Κοκκυμηλέα*? (Θεοφρ). Prunus insititia, Lin.

Κουμαρηὰ *Κόμαρος* (Θεοφρ). arbutus unedo Lin.

Κουνούκλα καὶ Κουνουκλιὰ } *Κίστος* (?) ἀρχαίων. Cistus.

Κουτσοκκιὰ Κουτσουπιὰ } *Κερκὶς* (Θεοφρ.) Cercis siliquastrum, Lin.

Κουφοξυλιὰ *Ἀκτὴ* (Θεοφρ.) Sambucus nigra, Lin.

Κρανειὰ *Κρανεία* (Θεοφ. καὶ Διοσκορ.) Cornus Mas, Lin.

Κρέκεζος (Ὀλυμπία) *Σφένδαμνος* ἀρχαίων. Acer Campestre, Lin.

Κυδωνιὰ *Κυδώνιος Μηλέα* (Θεοφρ.) Cydonia vulgaris, Pers.

Κυπαρίσσι *Κυπάρισσος* ἀρχαίων. Cupressus sempervirens, Lin.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

(¹) (²) Ἀμφότεραι τουρκικαὶ λέξεις σημαίνουσαι ὅτι αἱ ἀντίστοιχοι Ἑλληνικ. Καραγάτσι κατὰ λέξιν=μαῦροδένδρο.

ΗΧΟΙ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

Ἀπό τινος χρόνου φαινόμενόν τι, πιστούμενον ὑπὸ πολυαριθμῶν παρατηρήσεων, ἀπασχολεῖ τινὰς τῶν εὐρωπαίων ἐπιστημόνων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε ἡ ἰδιότης τῆς ἀντιλήψεως ὡρισμένων χρωμάτων, ὅταν τὸ οὖς πλήσσεται ὑπὸ ὡρισμένων ἤχων. Ἀπὸ τοῦ 1875, εἰς ὃ ἀνάγεται τὸ πρῶτον δημοσίευμα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑπὸ τοῦ δόκτορος Nüssbaumer, τὸ ζήτημα ἐμελετήθη ὑπὸ διαφόρων ἐν Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ.

Ἰδού τινες τῶν χαρακτηριστικωτέρων παρατηρήσεων:

Ἀτομόν τι προσδέχεται τὸ αἴσθημα τοῦ χρώματος διάφορον δι' ἑκάστην μουσικὴν φωνήν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ τὸν ταφῆ καθορισμὸν τῶν χρωμάτων. Δύο γειτονικαὶ φωναὶ τῷ παρίστανται σχεδὸν ὁμοιόχρωμοι. Ὅ,τι δύναται νὰ βεβαιώσῃ δι' ἑαυτὸν εἶνε ὅτι αἱ ὑψηλότεραι φωναὶ συνοδεύονται ὑπὸ λαμπρῶν χρωμάτων, αἱ δὲ χαμηλαὶ ὑπὸ ἀμαυρῶν. Ἡ συμφωνία εἰς μεῖζον *fa* παράγει κίτρινον χρῶμα, ἡ δὲ εἰς ἔλαττον *la* συμφωνία χρῶμα ἰόχρουν. Ἐν τεμάχιον μουσικῆς παιζόμενον ἐπὶ διαφόρων ὀργάνων παραλλάσσει κατὰ τοὺς χρωματισμούς. Ἡ βρετανικὴ μελῳδία *Αἰ Hollaiika*, ψαλλομένη ὑπὸ ἀγγλοφώνου τενόρου ἢ ἐκτελουμένη ἐπὶ ἁρμονίου, εἶνε κίτρινη, κυανῆ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, καὶ ἐρυθρά, ὅταν ἐκτελῆται ὑπὸ κλαρινέττου.

Πᾶς θόρυβος προκαλεῖ χρωματικὴν ἀντίληψιν, ἀλλὰ τὰ χρώματα εἶνε πάντοτε σκοτεινά, φαιὰ ἐν γένει· ὅσῳ ἐντείνεται ὁ θόρυβος, τοσούτῳ διευκρινίζεται τὸ χρῶμα. Λίαν ὑπόκωφος θόρυβος, ὡς π. χ. ὁ προξενούμενος ὑπὸ μεμακρυσμένης βολῆς τηλεβόλου, δὲν διεγείρει ἢ φωταυγῆ τινα ἄχρουν αἴσθησιν· ὅταν ὁ κρότος καθίσταται συριακτικὸς καὶ ἐπὶ μᾶλλον ὀξύτερος, ἡ ἀναλογοῦσα ἴασθησις τοῦ χρώματος τρέπεται εἰς τὸ ἐρυθρόν, μετέχουσα διαδοχικῶς τοῦ κιτρίνου, τοῦ λευκοφαίου καὶ τοῦ κυανοῦ. Ἡ ἔντασις τοῦ ἤχου ἐπιφέρει τὴν ἔντασιν καὶ ἀκρίβειαν τοῦ χρώματος. Ὅταν ὁ ἦχος εἶνε ἀσθενής, τὸ χρῶμα ὑφίσταται διακυμάνσεις ἀνακαλούσας τὰς δονήσεις τοῦ ἀέρος· τοὐναντίον δὲ τὸ χρῶμα καθίσταται σταθερὸν καὶ σαφῶς ὡρισμένον, ὅταν ὁ ἦχος εἶνε σαφὴς καὶ διαυγής.

Οἱ κατὰ τὴν συνομιλίαν προφερόμενοι λόγοι προκαλοῦσι χρωματικὰς ἀντιλήψεις, ἐξαρτωμένας ἐκ τῆς ποιότητος τῆς φωνῆς. Ἡ δύναμις τῶν ἀντιλήψεων τούτων ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τῶν συμφώνων, ἅτινα χωριστὰ προφερόμενα διεγείρουσιν ἀσθενεστάτην τὴν συναίσθησιν τοῦ χρώματος, ἀλλ' ἐκ τῶν φωνηέντων. Τὰ φωνήεντα *ι* καὶ *ε* συνοδεύονται ὑπὸ τῶν λαμπροτάτων χρωμάτων· τὸ *ου* παράγει τὸ ἀμαυρότερον χρῶμα, τὸ *α* καὶ *ο* μεσαῖα χρώματα. Αἱ φωναὶ φαίνονται χρωματιζόμεναι διαφόρως κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν. Τὸ ἐν ἀρχῇ μνημονευθὲν ἄτομον ἀνεγνώρισε φωνὰς κιτρίνας, ἐρυθράς, πρασίνας καὶ κυανᾶς· αἱ κυαναῖ φωναὶ εἶνε αἱ συνηθέστεραι, σπανιώταται δὲ αἱ πράσιναι.

Ἕτερός τις ἰατρός, Ἰταλός, τεσσαρακοντούτης περίπου, ὅτε ἀκόμη ἦτο σπουδαστής, παρετήρησε μίαν ἡμέραν μετ' ἐκπλήξεως ὅτι δι' αὐτὸν τὸ *α* ἦτο μέλαν, τὸ *ε* κίτρινον, τὸ *ι* κόκκινον, τὸ *ο* λευκὸν καὶ τὸ *ου* καφόχρουν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης αἱ ἐντυπώσεις του δὲν παρήλλαξαν καὶ τῷ φαίνεται ἀδύνατον νὰ τὰς μεταβάλῃ ὅσῳ καὶ ἂν προσπαθήσῃ· ὅταν ἐνώπιόν του προφέρεται τὸ γράμμα *ε* π. χ., παρευθὺς ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ παράγεται αἴσθησις ὁμοία πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποίαν θὰ ἐδοκίμαζεν, ἂν αἴφνης ἤκουε προφερομένην τὴν λέξιν *κίτρινος*. Ἐν τῇ συνδιαλέξει, ἡ ταχεῖα διαδοχὴ τῶν λέξεων ἐμποδίζει τὸν ἐν λόγῳ ἰατρὸν νὰ ἀντιληφθῇ ἀκριβῶς τὸ προσῆκον εἰς ἕκαστον φωνῆεν χρῶμα, ἐκτὸς ὅταν τὰ φωνήεντα ταῦτα ἐπαναλαμβάνονται πλειστάκις ἐν τῇ λέξει· οὕτω δι' αὐτὸν αἱ λέξεις ballata εἶνε μαύρη, oroscopo λευκή, néné κιτρίνη, liri ἐρυθρά, mai ἐρυθρομέλαινα. Ἡ χρωματακουστικὴ του κλίμαξ περιλαμβάνει τὸ λευκόν, τὸ μαῦρον, τὸ ἐρυθρόν, τὸ πορτοκαλόχρουν, τὸ κίτρινον, τὸ καφόχρουν, ἀλλὰ στερεῖται τοῦ κυανοῦ καὶ τοῦ πρασίνου.

Ὁ ἡμέτερος δόκτωρ ἐφαρμόζει καὶ οὗτος τὰ χρώματα εἰς τὰ μουσικὰ ὄργανα. Οἱ ἦχοι τοῦ πλαγιαύλου δὲν εἶνε σταθερῶς ἐρυθροί, ἀλλὰ κυμαίνονται μεταξὺ τοῦ βαθέος ἐρυθροῦ ἐν ταῖς βαρείαις φωναῖς καὶ τοῦ ζωηροῦ ἐρυθροῦ ἐν ταῖς ὀξείαις. Τὸ κίτρινον χρῶμα κυριεύει ἐν τῷ ἤχῳ τοῦ κλαρινέττου· ἡ κιθάρα καὶ ἡ σάλπιγξ διαχέουσαι χρυσοκίτρινον, λευκὸν δὲ χρῶμα τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἐκ τῶν ἤχων, οἵτινες ἐμποιοῦσιν εἰς αὐτὸν τὴν σαφεστέραν ἐντύπωσιν, εἶνε οἱ συριγμοὶ τῶν ἀναχωρούντων ἀτμοπλοίων, τῶν ὁποίων ἡ μεταλλικὴ ὀξύτης ποικίλλουσα ἀπὸ τοῦ ἀμαυροῦ ἐρυθροῦ εἰς τὸ ζωηρότερον κόκκινον ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἰατρὸν νὰ λέγῃ: «Τὸ σύριγμα αὐτοῦ τοῦ πλοίου εἶνε περισσότερον κόκκινον ἀπὸ τὸ σύριγμα τοῦ ἄλλου.» Τὰ συρίγματα τῶν ἀτμοκινάνων, τὰ ποικιλώτερον διακυμαινόμενα, χωροῦσιν ἀπὸ τοῦ ἐρυθροῦ εἰς τὸ λευκόν.

Τέλος ἐπὶ 596 ἀτόμων ἐρωτηθέντων ἐν Γερμανίᾳ, 75 ἀπεκρίθησαν ἀναλλοιώτως ὅτι τὸ *α* ἦτο μέλαν, τὸ *ο* λευκόν, καὶ τὸ *ε* ἐρυθρόν. Δύο ἀδελφοί, σπουδάζοντες ἐν Παδούῃ ἔβλεπον τὰς βαρείας φωνὰς μελαίνας καὶ τὰς ὀξείας ἐρυθράς.

Κ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Νέα οὐσία ἀνεκαλύφθη πρὸς κατασκευὴν χάρτου, ἡ σχηματιζομένη ἐκ τῶν τριμμάτων τοῦ στελέχους τοῦ ζακχαροκαλάμου, μετὰ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἐξαγωγὴν τῆς σακχάρεως. Τὴν οὐσίαν ταύτην μετεχειρίζοντο μέχρι τοῦδε μόνον πρὸς θέρμανσιν τῶν λεβήτων ἐν τοῖς σακχαροποιείοις ἢ πρὸς τροφὴν τῶν κτηνῶν. Τῶν ἐκ βάμβακος, λινοῦ ἢ κανναβέως ρακῶν κατασκευάντων ἀνεπαρκῶν, ἐγένετο προσφυγὴ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς ὀρύζης καὶ τὰ ξύλινα φύρματα, εἰς ἃ ὀφείλει ὁλόκληρον βιομηχανικὸν πλοῦτον ἡ Γερμανία. Ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Νέας Αὐρηλίας ἐπεδείχθησαν τὸ πρῶτον δείγματα χάρτου κατασκευασθέντος ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ οὐσίας τοῦ ζακχαροκαλάμου καὶ δὲν εἶνε μὲν ἀκόμη τὸ πρῶτον τοῦτο πρώτης ποιότητος, ἀλλ' ἀπὸ τοῦδε χρησιμεύει πρὸς ἐκτύπωσιν ἐφημερίδων, δὲν θέλει δὲ βραδύνει καὶ αὐτοῦ ἡ τελειοποίησις.

Οἱ Ἰάπωνες ὀδοντοϊατροὶ ἐκβάλλουσι τοὺς ὀδόντας μεταχειριζόμενοι ὡς μόνα ἐργαλεῖα ἐκ τῶν δακτύλων αὐτῶν τὸν λιχανὸν καὶ τὸν ἀντίχειρα. Ὅπως ἀποκτήσωσι τὸν βαθμὸν τοῦτον τῆς ἐπιτηδειότητος ἀπαιτεῖται μεγάλη ἐξάσκησις. Πρὸς τοῦτο ὁ μαθητευόμενος ὀδοντοϊατρὸς διδάσκεται παρὰ τῷ διδασκάλῳ ὀδοντοϊατρῷ. Ὀφείλει ἐν πρώτοις νὰ ἐξασκηθῇ ἐπὶ κολοῦ εἰς τὸ ἐξάγειν ξυλίνας αἰχμὰς ἐμπεπηγμένας ἐπὶ σανίδων ἐλαφρῶς ἐν ἀρχῇ, ἀκολούθως στερρῶς προσηλουμένας διὰ κτυπημάτων σφυρίου ἐπὶ δρυΐνων ξύλων. Ὅταν ὁ μαθητὴς κατορθώσῃ νὰ ἐκβάλλῃ διὰ μιᾶς μόνης προσπαθείας καὶ ἄνευ κλονισμοῦ τὸν ξύλινον ὀδόντα, τότε δύναται νὰ τῷ ἐμπιστευθῶσιν ἄνθρωπου σιαγόνα· ἀλλὰ μετὰ τοιαύτην ἐξάσκησιν, οὐδεὶς ὀδοὺς δύναται νὰ ἀντισταθῇ εἰς αὐτόν, ἔστω καὶ προσηλωμένος ἐπὶ χαλυβδίνων ὀλλων. Εἷς ἱκανὸς ὀδοντοχειρουργὸς Ἰάπων δύναται εἰς διάστημα τριάκοντα δευτερολέπτων καὶ δίχως νὰ ἐκβάλῃ τοὺς δύο δακτύλους του ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ θύματος νὰ ἐξαγάγῃ ἡμίσειαν δωδεκάδα ὀδόντων.

Ἀγγέλλεται ἐκ Γενεύης καὶ Βερολίνου ὅτι ἡ χρῆσις τῶν μολυβδίνων σφαιρῶν, καταδικασθεῖσα ὑπὸ πλείστων στρατιωτικῶν χειρούργων, Ἑλβετῶν καὶ Γερμανῶν, πρόκειται ὅσον οὔπω νὰ ἐκλίπῃ. Ὑπολείπεται μόνον νὰ διατεθῶσιν ἐπωφελῶς εἰς οἱανδήποτε ἄλλην χρείαν αἱ προμήθειαι τῶν μολυβδίνων φυσιγγίων, ἃς τηροῦσι τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἐν τοῖς ὁπλοστασίοις αὐτῶν, διότι δὲν θὰ διατίθενται πλέον πρὸς πόλεμον. Καὶ ὁ λόγος τῆς καταργήσεως αὐτῶν εἶνε ὅτι προξενοῦσι μεγάλην βλάβην. Οὕτως ἀποφαίνονται διάφοροι ἐπίσημοι ἰατροί, οἵτινες πειραματικῶς διευκρίνισαν ἐπὶ διαφόρων ζώων τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα προξενεῖ ἡ σφαῖρα τοῦ μολύβδου ἐπὶ τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ὀστῶν, ὁσάκις ἐξακοντίζηται ἀπὸ ἰσχυροῦ ὅπλου ὁμοίου πρὸς τὰ ἤδη ἐν χρήσει. Ὑπ' αὐτῶν ἐβεβαιώθη ὅτι τὰ οὕτω παραγόμενα τραύματα εἰσὶν ἐπίσης βαρέα καθ' ἅπερ καὶ τὰ προξενούμενα ὑπὸ τῶν ἐκρηκτικῶν σφαιρῶν, ὧν ἐντελῶς ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν ὁ κώδιξ τοῦ πολέμου. Προξενεῖ δ' ὁ μόλυβδος βαρεῖαν καταστροφήν, διότι θραύεται εἰσδύων εἰς τὸ σῶμα, καὶ ἐκτεινόμενος οὕτω διασχίζει τὰς σάρκας εἰς πολλὰ μέρη. Σκληροτέρα τις οὐσία, π. χ. ὁ χρυσός, θὰ παρῆγε πληγὰς εὐθείας καὶ κανονικάς, εὐχερῶς ἐπιγινωσκομένας καὶ ἐπιδενομένας. Ὅθεν ὠφέλιμον θὰ ἦτο εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἡ ἀντικατάστασις τῶν μολυβδίνων διὰ χρυσῶν σφαιρῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ οἰκονομικὰ τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν δὲν ἐπιτρέπουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν χρῆσιν φυσιγγίων, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἤθελε τιμᾶσθαι πρὸς 60 δραχμάς. Ἀπὸ τῆς στενοχωρίας ταύτης ἀπαλλάσσει ἡμᾶς ὁ ἐν Ποτσδάμῃ δόκτωρ Roger, ἐφευρὼν καὶ προσφέρων ἐν πάσῃ περιοιθήσει ἑτέρου εἴδους σφαῖραν, τὴν σφαῖραν Lorenz, ὡς ἐπικαλεῖται. Εἶνε αὕτη πᾶν ὅ,τι δύναταί τις νὰ ποθήσῃ· δὲν εἶνε μὲν ἐκ φελλοῦ, ἀλλ' οὔτε ἐκ μολύβδου... ὅλη σύγκειται ἐκ χαλυβδίνου περικαλύμματος, ἐν ᾧ χύνουσι διαλελυμένον μόλυβδον. Ἡ ἐν λόγῳ σφαῖρα δὲν ἐκρήγνυται, καὶ ἂν τις φονευθῇ ὑπ' αὐτῆς, ἀποθνήσκει μετὰ τῆς εὐαρέστου συναισθήσεως ὅτι ἀπόλλυται ὑπ' ἀδόλου καὶ ἐξηκριβωμένης πληγῆς, ἡ ὁποία παρέχει εἰς τοὺς ἁρμοδίους χειρούργους ἐξαιρέτους καὶ ἐπαινετὰς ἰδιότητας! Φονεύεταί τις, ἀλλὰ τιμίως!

Ὁ νῦν αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας, γεννηθεὶς τῷ 1871, πρόκειται ἤδη νὰ συμπληρώσῃ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, μεθ' ὅ, κατὰ τὰ νόμιμα, θὰ νυμφευθῇ ὡς τάχιστα ἐννέα γυναῖκας, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη θὰ ἔχῃ τὸν βαθμὸν καὶ τὸν τίτλον αὐτοκρατείρας, αἱ λοιπαὶ δὲ ὀκτώ, βασιλισσῶν. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐννέα ἐπισήμων συνεύνων βασίζεται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τοῦ κάλλους αὐτῶν, τελεῖται δ' ὡς ἑξῆς: Ἡ μήτηρ τοῦ αὐτοκράτορος ὑποδέχεται ἐν τοῖς ἀνακτόροις πάσας τὰς κυρίας, αἵτινες ἔχουσιν εἴσοδον ἐν τῇ αὐλῇ. Ἐκείνη δ' ἥτις κατὰ γενικὴν γνώμην κηρυχθῇ ἡ ὡραιοτέρα, ὁρίζεται διὰ τὸν βαθμὸν τῆς αὐτοκρατείρας· τὸν βαθμὸν δὲ τῆς βασιλίσσης προσλαμβάνει ἑκάστη τῶν ὀκτὼ δεσποινῶν, αἵτινες ἀκολουθοῦσιν ὡς ὡραιότητες μετ' αὐτήν. Αἱ δὲ ἐπιλαχοῦσαι κατατάσσονται εἰς τὰς κυρίας τῆς τιμῆς. Κατὰ συνέπειαν, τὸ πλεῖστον τῶν γυναικῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ χαρεμίου ἐξέρχεται ἐκ τῶν προνομιούχων τάξεων. Ἀλλὰ συμβαίνει πολλάκις νεάνιδες ἐκ τῶν ταπεινοτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων νὰ εἰσάγωνται εἰς τὸ χαρέμιον, ἐνίοτε δὲ νὰ ἀνυψῶνται εἰς αὐτοκρατείρας. Ἐν αὐταῖς μνημονεύεται μία, ἥτις ἐπώλει καρποὺς πρὸ τῆς θύρας τοῦ παλατίου, μέχρις οὗ παρατηρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ταουκουάγκ, ἐγένετο μετ' οὐ πολὺ αὐτοκράτειρα.

Ἐν ἐργοστάσιον τοῦ Breslau κατέχει καπνοδόχον ἐκ χάρτου ὕψους 16μέτρων. Παρετηρήθη ὅτι ἡ ζύμη τοῦ συμπεπιεσμένου χάρτου ἀντέχει ἰσχυρῶς εἰς τὸ πῦρ. Συνιστᾶται δὲ ἡ κατασκευὴ θυρῶν ἐκ τοιαύτης οὐσίας, ὅταν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀντέχωσιν αὗται εἰς τὰς φλόγας.

Ὡς κανένα ἔχει ὁ Βίσμαρκ, πιθανῶς παραβαινόμενον ὅταν τὸ βιβλίον τῷ εἶνε ἐνδιαφέρον, νὰ μὴ ἀναγινώσκῃ τὰ διὰ λατινικῶν χαρακτήρων τετυπωμένα γερμανικὰ συγγράμματα. Ἡ ἀντιπάθεια αὕτη ἐξεδηλώθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ, ἀλλ' ἐκ Γάλλων καταγομένου φιλοσόφου Charles-Louis-Michelet ἀποσταλείσης αὐτῷ Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας του, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὡς ἔλεγε, νὰ σώσῃ τὸν μέγαν πολιτικὸν ἀπὸ ἀναποφεύκτου καταστροφῆς. Τότε ὁ Βίσμαρκ τῷ ἀπήντησε: «Λυποῦμαι πολὺ μὴ δυνάμενος νὰ ἀναγνώσω τὸ βιβλίον σας, καθ' ὃ τετυπωμένον μὲ λατινικοὺς χαρακτῆρας.»

Ὁ Φοντενέλλος ἠγάπα πολὺ τὰ σπαράγγια, μάλιστα ὅταν ἦσαν μαγειρευμένα μὲ τὸ λάδι. Ὁ Ἀββᾶς Τερασών, ὅστις τοὐναντίον τὰ ἤθελε μὲ τὸ βούτυρον, ἦλθεν ἡμέραν τινὰ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Φοντενέλλου, ὅστις τὸν προσεκάλεσε νὰ γευματίσῃ μετ' αὐτοῦ, λέγων ὅτι θὰ ἔκαμνε τὴν θυσίαν νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὰ ἡμίση τῶν σπαραγγίων, τὰ ὁποῖα εἶχε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ διέταξεν ὄντως νὰ τὰ παρασκευάσωσι μὲ τὸ βούτυρον. Ἀλλὰ ὀλίγον πρὸ τοῦ γεύματος ὁ ἀββᾶς αἰσθάνεται τὸν ἑκυτόν του ἄσχημα, καὶ μετ' ὀλίγον πίπτει ἀπόπληκτος. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Φοντενέλλος σηκώνεται ἀμέσως καὶ τρέχει πρὸς τὸ μαγειρεῖον φωνάζων:

— Ὅλα μὲ τὸ λάδι, τώρα· ὅλα μὲ τὸ λάδι νὰ γείνουν!...

— Λαμβάνετε, κυρία μου, τὴν «Mode Illustrée»;

— Ἐγώ; Ὄχι, mon ami,—jamais! Δὲν θὰ μιμηθῶ ποτὲ ἤθη ξένα καὶ φραγκικά. Δὲν θέλω νὰ διαφθείρω διὰ τῆς μόδας τὰ ἑλληνικὰ φρονήματά μου! Quelle horreur!

Δύο λωποδύται εἰσδύσαντες εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ποιητοῦ κ. Π* ζητοῦσιν ἐν τῷ σκότει νὰ ἁρπάξωσιν ὅ,τι εὕρωσιν. Ὁ ποιητὴς ἐξυπνᾷ ἐκ τοῦ θορύβου καὶ ἐννοεῖ περί τινος πρόκειται.

— Βρὲ χαμένοι, ἐγὼ δὲ βρίσκω τίποτε τὴν ἡμέρα μὲ τόσο φῶς καὶ θὰ εὕρετε σεῖς ἐς τὰ θεοσκότεινα;

— Νὰ σᾶς δώσω ἕνα τάλληρο, ἰατρέ, ἀφοῦ μ' ἐθεραπεύσετε τὸ σκυλί; Εἶνε λίγο, γιατρέ;

— Μπά, κύριε, καὶ τί μ' ἐπήρατε, γιὰ γιατρὸν ἀνθρώπων;

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 —Β', 1038.